

JK 832 E
1984

საქართველო
საბავშვო

დრეპე დრეპე

"NOTRE DRAPEAU"

დამაარსებელი — ნოე ჟორდანი

ბავშვისთვის - 1984 წელი.
პარიზი.

ნ. ი. ჯორჯია

PRESIDENT N. JORDANIA

1868 - 1953

ბენია ჩხიკვიშვილი --- ნოე ხომერიკი --- ვალიკო ჯუღელი.

დგანან მარცხნი-
დან, მარჯვნივ:
ვალიკო ჯუღელი,
ვიქ. ცენტრაბე.

სხედან მარცხნიდან
მარჯვნივ:
გრიგოლ ცინცაბაძე,
ვ. ნოღია, და ბენია
ჩხიკვიშვილი.

ამ დღე მამულიშვილთაფიცით აღთქმულ ერთგულთა სახით, რომლებიც შეეწირენ სამშობლოს განთავისუფლებას 1924 წლის აგვისტოს 60 წლის თავზე, ჩვენ ვიგონებთ უერთგულესი შაჟივის ცემით, ყველა იმ გმირებს, რომლებმაც თავიანთი სიცოცხლე მიიღწაეს სამშობლოს სამსხვერპლოზე.

დამპყრობელებმა იხინი მოკლეს ცანჯვით, წამებით, მაგრამ საქართველოს ცანჯულ ისტორიის ღვთაებრივ ბაღში ხარობენ, და დაიმსახურეს ყველაზე ხანუკვარი აღერსი, და სიყვარული მათი ერის.

ქართველი ერი თქვენ არ გვიჩყებთ და ამაყობს თქვენით.

1924

" აგვისტოს ღლეები "

ღა

საქართველოს ეროვნული

აჯაყებანი

1924-წელში მომხთარი ეროვნული აჯანყება, საოკუპაციო ხელ-
-ისუფლებისა და მიხი ავანგარდის-- საქართველოს ზოლქევიკური პარ-
-ტიის ჩინაამღევ, სამშობლოში ცხოვლილი "აგვისტოს ღლეები" სა-
-ხელწოდებით, რომელსაც წელს უხრულდება სამოცი წელი. უნდა ითქვას
ახეთი ღროის მანძილი, არა თუ აღამიანთა თაობებისათვის, თვით ქვ-
-ეყნის შინა საზოგადოებრივი და ეროვნული მოძრაობის იხტორიისათ-
-ვის წარმოდგენს მნიშვნელოვან ხანდაშმულ ღროის მონაკვეთს და
მიკვეთივნება ერის წყრხული ბრძოლების მაჭიანებს, როგორც იხტორიის
განსაკუთრებული ეპოქა.

იმ ეპოქის, მიხი ეროვნული ღირსებისა და ღაჯახების ძეხახები
მსჯელობა, ღღეს ჩვენთვის წელმიწვევით ხირთულეს წარმოდგენს,
ვინაიდან იხ ეროვნული ტრადილია, სამშობლოში არ ყოფილა ძეხჩავ-
-ლის საგანი ქართული იხტორიოგრაფიისათვის, თუგინდ ბოლქევიკური
თვალსაზრისით; აქ ემიგრაციაში, მღგომარეობის უძღურობის და ყო-
-ველგვარი ღკუემენჯალური მახალეების ხრულიად უქონღობისა.

ღროთა მსვეღობაში იყო ცრთული ცღები, ემიგრანტულ პრესაში,
შეპირნიწყევობის საფუძველზე წერიღობით მოთხრობილი მცირე ჰოგონე-
-ბები, ცალკეული ეპიზოდების სახით, რახაკვირველია, უმუაღოდ აქ-
-ტურ მონაჭიღეთაგან, მაგრამ სამწუხაროდ, ზოგიერთი ეს მემუარული
სახიათის წერიღები გაყღენთიღია, ავტორის პარტიული პოღიციკის
ეგოიზმით და საკუთარი პიროვნების თავღადღებული მოქმედების გან-
-ღიღებით.

საბჭოთა საქართველოში ღღემღის გამეფებღია ხელისუფლების მი-
-ერ ღაკანონებული პრიპიციული უღოგიკო მღუმარება, ერთგვარი მანე-
-მკირება, მოუღღნელი ვერაგული მოქმედებისათვის. პირველ ღღე-
-ბმივე ეროვნული აჯანყება, ხელისუფლების მიერ აღიარებული იქ-
-ნა, როგორც ავანტურისციული გამოსვეღები ბანღციური მიხწრაფებათა
განხორციეღების თვალსაზრისით.

ბოლშევიკების პოლიტიკური პოლიციის და ყანდარმერიის მ-
-ავარ სამართველს არქივში, ზემო თქმულის შეხატვისი ისტ-
-ორიული საბუთები განიხვენებენ, ქართველი ერის შვილების სი-
-ჯხხლში ამოხვრილი და გამოყილული ბოლშევიკური ყანდარმერიის მი-
-ერ, ქართველი ხალხის სიგოხხლის ღირებულების საფახურით, რომ-
-ლის შეხახებ საუბარი გვექნება ქვემოთ.

რა თქმა უნდა, ახეთ უხერხულ და არახელსაყრელ პირმ-გებში,
აჯანყების საწით ისტორიაზე ან მის ერთეულ ეპიზოდებზე საუბა-
-ში, თავის ლოგიკურ მხჯელობის ძირითად დახკვენებში, იქნება წარ-
-ხული სინამდვილის რაცონალურად ახახვა, მაგრამ მომავალში პი-
-რველ შეხადებლობის ხანავე თავისუფალ სამშობლოში, თავისუფ-
-ლად ხელმისაწვდომი ღოკუმენწყაცია ყოველმხრივ დარჩება იგივეო-
-ბაში, ახხტრატქულ გარემოში წარმოებულ რაცონალურ დახკვენებ-
-თან, რომელნიც წარხული სინამდვილის ისტორიულ ფაქტების განუ-
-ყოფელ ორგანიულ ელემენტებს წარმოადგენენ.

ღლეს სამშობლოში, სამოცი წლის წინად დამარხებული ეროვნული
აჯანყებათავის ზნეობრივობის ძლიერებით აღჭურვილი--ისტორიული
ჭემმარიტება; ნაცონალური იდეალიზაციის გახხლის და შეგნების
ხულიერ ნიადაგს წარმოადგენს, რომელზედაც მომავალ თაობათვის
თანღითანობით აღმართება ეროვნული ბრძოლის მისწრაფებანი თა-
-ვის ზნეობრივი სამართლიანობის უძლიერეს იარაღთ , სამშო-
-ბლოს თავდაცვის შეხადებლობისათვის და ხაერთამორისო კანონი-
-ერების წინამე, როგორც ღლის წესრიგისათვის აუცილებელი და გა-
-რდაუვადი ხა კავობრიო ხაკითხი.

ღლეს უღავო ჭემმარიტება, პოლნეთის ხალხის სინდიკალისტური
მოძრაობის სოლიდარიზმის მიღწევები, რომელსაც პოლიტიკურათ და
ხულიერათ ახულდგმულებს, წარხული საუკუნის პოლნეთის ფიზიკუ-
-რათ დამარხებული დემოკრატიის აჯანყებები; იმ ღროის მხხვ-
-ერპლთა მოგონებანი, მათი პოლიტიკური მქუხარების განხლის ხა-
-მართლიანობა და წმინდა ზნეობრივობა ღლეს, ბრძოლის ეროვნულ ხა-
-რბიელზე კელაჰყარივით გზახ უნათებს და წინ მიუძღვება აუფ-
-ილებელი გამარჯვებისაკენ პოლნეთის ერს.

რახ მოუთხრობს, რახ ეტყვის 1924-წლის "ავციხტოს ღლეები",
ჩვენი ერის ღლევანდელ და მომავალ თაობებს, გარდა ხაკუთარი
თავის ფიზიკური დამარხებისა?

მის მატრიკულში იხინი ამოიკითხვენ: უზანაეხი იყო მათი
ეროვნული პოლიტიკის იდეალი და მისწრაფებანი ხაკუთარ შეხადლე-
-ბლობაზე; დამიღებული, და არა ხხვის, უხხო ძალაზე დაყრდნო-

-ბილი მგზავხად ქართველი ზოლმევიკვებისა.

მის მაცრიკულის ფურცლებზე იხინი ვერ ამოიკითხავენ და ვერც იპოვნიან, უცხო ძალის ინტერვეციის ძოლოდინის ნიშანწყალს; პირ-
-იქით, ის დახავებულნი ფურცლები მათ უამბობს, მათი პოლიტიკური
იდეალი იყო---თავისუფალი ქართველი ადამიანი, საკუთარი თავის და
ქვეყნის პატრონი და არა ვინმე ბრძანებულის მუდმივ მონად გამხლა-
-ბარი, საკუთარ მშობლიურ სახლში, მგზავხად ქართველი კომუნისტები-
-სა. ქართულმა ეროვნულმა აჯანყებამ:

"მგ-ავციხვოს სისხლით ჩახჭერა თავისი
ნება მხოფლიო მაციანეში. ჩვენ ახალ ის-
-ფორიაში ის იჭერს ცენცრალურ აღგილს და
მის ირგვლივ იკრიბება ყველა ხასიფოცხლო
ძალები." /ნ. ყორღანია/

ქართველი ერის დემოკრატიული სახელმწიფოს ფუძემდებელი, რომელ
ახალ იხტორიაზე და მის პერიოდის მონაკვეთებზე მიგვიჩინებებს?
ან ერის, რომელ სახიფოცხლო ძალებზე მიგვიითიფებს?

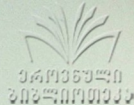
მის მიერ მოხხენებულნი, ეს ახალი, ჩვენი ერის იხტორია მოი-
-ფავს, წარხულ, მიმდინარე და მომავალ ხაუყუნებებს, თვით ქართველი
ერის განთავისუფლებამდი, ეხეიგი, მისი ქვეყნის დამოუკიდებლობის
აღდგენამდი.

19-ხაუყუნის რეფორმამდელი და რეფორმის შემდგომი პერიოდები
არის ქართული დემოკრატიის, ჩახახვის, წარმოშობის, ზრდის და წარმა-
-მაყების ხანა.

ქართველი პატრიოტი მეცნიერ-ფილოსოფოსი მწუხარებით წერდა, ქარ-
-თველ ფოდალთა ურთიერთშორის მუდმივმა და დაუბოლოვებელმა ბრძო-
-ლებმა საქართველოს ხუვერენული არხებომა მხხვრეულათ შეიწირა.

/მ. ნუფუბიძე/

რუხეთის რეგულარული მხედრიონთა სიმრავლემ ქართველი ერი იხხ-
-ნა მუხუღმანურ ხამყაროში მოქვეყნისაგან და ძირფხვიანათ განანღგ-
-ურებისაგან; ქართველი გლეხის ძვილები /მხოლოდ ყმა გლეხებისა/,
მციერწლოვანი ყმაწვილები და გოგონები აღარ ხდებოდნენ, ყოველ
თვიურად ხამუხუღმანო ქვეყნების ხარკის და ჭეგარის გამანაღდებელ
ვალიუფალ; გლეხის ქალს, თოთი ზავშს მუდმადან აღარ გლეჯდენ; ამ
მოულოდნელი ბედნიერების შემდეგ იხინი, მხოლოდ წარმოადგენდნენ
თავის პაციონ- თავადის "ხავაჭრო კაკივალს".

მინაური სოციალური სიღრმეები ერს უმნიშვნელოდ ხრევენებოდა
შედარებით , ვინაიდან თანადროულად საგარეო ფრონტებზე მოპოვა-

-ბული სიმპვიდე, ქართველ მძრომელ ადამიანებს საუკუნებრივ ოფენ-
-ბას სინამდვილის ჭეშმარიტებათ მოევიდინა;ღეგრადაციის და დავრ-
-ლომილობის პროცესში მყოფი ფეოდალიზმი გლეხობისათვის ძნელი აბ-
-აღვანი შეიქმნა; მინაურ გართულებულ მდგომარეობას თან დაერთო ,
რუსეთის ფეოდალიზმში ამოზრდილი, ახლად ფეხადგმულიმპერიალისტური
ზრახვები, რომელიც თვის მონარქიული ხელისუფლების უხეში ბიურ-
-ტოკრატობით და მისი მოქმედებით, ქართველი ხალხი უკანასკნელ თა-
-ფეგანწირულუბამდი მიყავდა, განსაკუთრებით გლეხობა.

19-საუკუნე დახაწყისიდანვე,საქართველოს ყველა მხარე და
პროვინცია გლეხთა მახიურმა აჯანყებებმ: მოიხვავ. აჯანყებანი
იყო , საქართველოში პირველი ხმა, მონათ გადაქცეული გლეხობისა.
მინაური ფეოდალიზმის რეაქციის საშინელი , ანტიადამიანური,
ანტიროვნული თარეში განუხაზღვრელი იყო,ეს თავაშვეული ბატონების
თარეში ,განსაკუთრებით ემუქრებოდა ფიზიკურ განადგურებით გლე-
-ხობას,ისნი ბატონისათვის,როგორც ყმები წარმოადგენდენ საკუთარ
ნივთს. იმ პერიოდს ეკუთვნის ლიტერატურული ნაწარმოები "კალმასობა",
რომლის ავტორები მოგვიხსნობენ, თავიანთ მოგზაურობის დროს, თუ
როგორ გახდნენ უნებლიეთ მოწმენი სოფელ ჭალაში,როლებაც თავად აბ-
-აშიძე და მისი მოურავი ვაჟუნა ორჯონიკიძე მიერეკებოდნენ
გლეხებს სამაჰმადიანობი განსაყიდათ.

ამ აჯანყებებში იხახება პირველად დავრდომილ და დაბეჩავე-
-ბული ქართველი გლეხების ხულისკვეთებაში წარმოშობილი დემოკ-
-რატობის პრიმიტიული ამოძახილი სამშობლოს მიმართ: გახსოვდეთ
მეც აღამინი ვარ ღვთისაგან გარენილი,მისი კანონით და წებით,
მაქვს მონიჭებული, სიგოცხლის და აღამიანური არხებობის უფლება.
ეს იყო ამასთანავე, იმ დროს, თანამედროვე ლექსიკონით,რომ გა-
-ნიმარცხს,ხმა, საკუთარი არხებობის დაყოფნის პოლიტიკური უფლ-
-ბის მიეზისა.

გლეხთა აჯანყებებს პრეტენდენტებშიც მოქმედნენ, სამეფო ფაქტის
შემორჩენილ მამიებლებიდან,მაგრამ იხტორიული სინამდვილის მსვლელო-
-ბა ქართველ ერს ევროპის ცივილიზაციისაკენ უხმობდა.

ყველაზე უფრო აქტიური და მდგომარეობის იხტორიულ სინამდვილესთან
შეუბრძობელი იყო აღექსანდრე ბავრატიონი,მეფე ერეკლე მეორეს შვილი. ა. ბაჭ-
-ონიშვილი, რომელიც ოფნებობდა და იმედებს ამყარებდა, სპარსეთის
მილიტარიზმის და მოთარეშეთა ლეკების გამოყენებაზე, ქართველი

ხალხის და სამშობლოს წინააღმდეგ.

თეიმურაზ ბაჭონიშვილი, რომელმაც რვა წელი დაყო თავის ბიძახთანმავრამ, როდესაც დარწმუნდა, სინამდვილეში არ არსებობდა არავითარი შესაძლებლობა, უნიადაგო მიზანთა და იდეალების განხორციელებისათვის სრულიად ხელი აიღო ბიძახთან პარტიზანობის როლში ყოფნაზე და, როდესაც საქართველოს ყველა კუთხე გლწხთა აჯანყებულების ცეცხლთა აღში მძვინვარებდა, 1810-წელს, 15-სექტემბერს თავის ამალით გამოეხადლა სახამშვრო ხაშვე პოლკოვნიკ უნაკოვთან/ "საქტემა -ტ.-IV, გვ.-13 /, რომელიც 1837წელს, 29-დეკემბერს ხაზეიმო ხხლამაზე არჩეული იქნა, იმპერატორის მეგობრებათა აკადემიის ხაპატიო წევრად; 1838-წ, 15-იანვარს ჩარიცხული იქნა კოპენჰაგენის ანტიკვართა ხაშოგალოების წევრად. პარიზის აკადემიის ხაპატიო წევრობის მშაღების პროცეს წინ გადადგომბა მიხი ხიკვლილო.

აღ. ბაჭონიშვილი კლავ მოუწოდებდა ქართველი ერის თავადობას და გლეხობას თავის წერილებით:

"მოიგონეთ თქვენი ძველი ხმალი, რომელიც შემკულია თქვენი გამრობით ჩვენი სახლისათვის მრავალგზის, კანონისა და თქვენი ხაყვარული ერეკლე მეფის შვილებისათვის ნუ დაიშურებთ თქვენს პატიოხან სახელსა და შვს, რათა მთელს ქვეყანაში ყველანი ამგობდნენ, რომ ერეკლე მეფემ თავის შვილებს ახეთი გულმოდგინე ქვეშევრდომები დაუტოვაო. ამითქვენს სახელს გაითქვამთ და პატივიც დაეღება განხვეწებულ მეფეს ხამარეში".

"ღმერთია მოწმე, რომ ხანამ ხული მიღვას, მე ვერ ვულაღაჯებ ირანის ხელმწიფებას და შაჰზადეს პურ-ძარ-ილხას და ხელს ვერ ავიღებ მის ერთგულებაზე, რადგან მშად ვარ ხიხელი დავღვარო მათთვის."

/საქტემა, ტ.-V, ხაქ.-423, გვ.-358./

აღარ არსებული ცხახის პრეტენდენტის მოწოდებები წერილების სახით ქართველ თავადთა არისტოკრაციის შორის ველარ ინარჩუნებდა რაიმე ღირსებას სახელმწიფოებრივ და ნიშნულეობისაჲ, მათ ინტერესში ის აღარ შედიოდა, იხინი, ყველა, როგოც ერთი იღაქნენ რიგში, რუსული ხამხედრო პაგინებისათვის და რუსული პენსიებისათვის, რომელიც მათ ეძლეოდათ ქართველი ხალხის მიხი გამვალცხავაჲს

გლეხობის ხარჯზე.

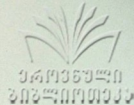
აღ. ბაგონიშვილის თითოეული მოწოდების თვალსაჩინო და გარ-
-კვეთილი პასუხი იყო, რომელიც იმ დროს მდგომარეობის სრულახ-
-სნა-განმარტებას წარმოადგენდა, გლეხთა აჯანყებების ერთ მეთაუ-
-რთაგანის სიყვერი განმარტება, გენერალ მ. პაულუჩის ხაყუ-
-რადღებოთ.

"ჩვენ ვიცით, რომ რუსებთან შედარებით ჩვენ
ცოცხალი ვართ, . . . ჩვენ ვეძებოდა რუსეთის
მეფის მფარველობას, ღმერთმა კი დევიან მოგვცა
იგი, მაგრამ მის მხახურთა უხამართლობამ და
სიხახვიკემ ხახოწარკვეთილამდი მიგვიყვანა,
ჩვენ დიღხანს ვითმინეთ! ჩვენ დამნამავენი ვართ
ღვთისა დარუსეთის მეფის წინამე, რადგან ხე-
-ლეგი ქრისტიანთა სიხხლით გავიხვარეთ, მაგ-
-რამ ღმერთია მოწმე, ჩვენ რუსების ღალატ
არახოღეს აზრადან არ მოგვხვლია." / "კავკასიის
კრებული", ტ. - XXIII, გვ. - 18. თბილისი, 1859წ. /

გლეხების წარმომადგენლის კაცო ოხანამვილის განმარტება
მდგომარეობის შექმნილი სიტუაციის მიხედვით, ძლიერ ხანსტრეხთა
ისტორიული მოვლენების ლოგიკური განსახლვრინხათვის, ვინაიღან
აჯანყებების ხარზიელზე მოქმედოზხ ხალხი, ერის მაქსიმალური
მღაზიო - უმრავლესობის შემადგენლოზა, ხაკუთარი იუტრეხების
კარნახით და პირალი პახუხისმგებლოზის ვალდებულეზით, როგორც
ისტორიული მოვლენების ეროვნული ხახიათის გამხახლვრელი.

ხაქართველოს მრღვალი ახხოვს აჯანყებანი თავისი ხაშინ-
-ელისიხხლის მღვრელი შედეგეზით, რომელმიღან ხალხი წარმოადგე-
-და, მხოლოდ ომის წარმოეზის იხეთივე ხაშულეზახ, როგორც ხაზრ-
-ძოლო იარალი. უმეტეხ შემოხვევეზშიიხინი შეუგნებლოდ ეწირებოღენ
გალაღებულ თავდ-ფოღაღთა ურთიეთშორის მურის ნიაღაგზე წარმოე-
-ბულ ხოგვა-ელეტახ და არ წარმოადგენღენ არავიოარ ეროვნულ
პროგრეხიულ ძალახ ხახელმწიფოებრივქ ინტრეხებში, რომელთა
ჭიღიღში დროთავითარებამ გვიადღრმა, ერის რიგხოზრივი განღგუ-
-რება და ხამეფო ტახტის ფეხზე წამოუღამეღად დამხხვრევა.

წარხული ხაუკუნის მეორე ნახევარში, ეროვნული აზროვნებხხღამე-
-გნების გამოღვინმების პერიოღში იღ. ჭავჭავაძის უძამყოფიღება
და გუღის წუხიღით აღვხიღი ხაკვეღურეზი, ჩვეხი ისტორიის და
მათი შემავტოანეზიის მიხამართით, ზემო თქმუღის შემღღე ყოველ-

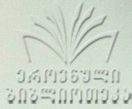
-მხრივი დადასტურება;

"ჩვენი "ქართლის ცხოვრება" ხალხის იხტორია
ვი არ არიქ, მეფეთა იხტორიაა, და ხალხი ვი,
როგორც მოქმედი პირი იხტორიისა, ჩრდილშია მი-
-ყენებული. თითქოს ხალხის იხტორიის შესამეხენებლად
ხავმაო ვანმა იგოდეს მარტო მეფეთა იხტორია."
/ილ. ჭავჭავაძე/

ქარხულ ხაუკუნის პირველ ნახევრის პერიოდში აჯანყებები, მდგომარეობის სოციალური პირობების წინაამდგომლობებში ქარმო- მოზილნი და ხალხის გნებელოგიაში გავლივებული დემოკრატიზმის პრიმიტივი თანდითან ხაფუძვლად ეღება პიროვნების შეგნებას და გათვიცნობიერებას, რომელიც ადამიანს უკარნახებს ევროპის იღეა- -ღებისაკენ ლტოლვას და მიხწრაფებას, და არა ალ. ბატონიშვილის მოწოდებების თანახმად უკან შემობრუნებას, ყიზილბაშების და ლეკების წინ დაჩიქილ ყოფნას.

საქართველოს სამეფო ცახტვის მოულოდნელმა ცრაგელიამ, რომელიც იყო გამორწვეული, სამეფო ხახლის საგარეო პოლიტიკის, სამ ხაუკუნო- -ვანი ძიების და ლტოლვის შედეგით, ქართულ არიხტროკრატიის პატრ- -იოტტში სულიერ კრიზისთან ერთად ქარმოშვა, სახელმწიფოებრივ წყობა-მართვის გაგებაში აზრთა ხხვადახხვობა და ერის მოწი- -ნავე პიროვნებათა ურთიერთ შორის შეუთავხებლობა. ჯერ კიდევ ხახ- -ხლში მეფე გიორგის (12) დროხ შეიჭრა, სახელმწიფოს აღნაგობის და მართვის პოლიტიკის ახალი თეორიების სახეობანი და გახდნენ მი- -ნაური მხჯელობის ხავნად.

19-ხაუკუნის დახაწყისში ერის ქვედა ფენებში სოციალურმა ძვ- -რებმა და მიხვან გამორწვეულმა გლხთა აჯანყებებმა, ეს ხადარბაზო დისკუხიები ხალხლ, ეხეივი ერის უმრავლესობის ყურადღების და თვალ- -საზრიხს მიმოხილვის ხავნად აქვია, და ეს იყო ერთი მმწრთავანი იხტორიული ხინამღვილის ფაქტორი, ხალხიდან გამოსული, ევროპიული განათლებით და კულტურიი ალტურვილნი ინტელექტუალები ერთად აღ- -მოჩნდნენ ქართული პატრიოტიზმხსხარბიელზე 1832წელხ, ქათვილი ფრა- -დალური არიხტროკრატიის მოწინავე მამულიშვილოებთან, რომელთავ არ ქონდათ ერთობლივი აზროა წყობა ხამშობლხს. კეთილდღეობხსათუბრძოლის მიჯანდახახულობაში, ვინაიდან პატრიოტიზმში ეროვნული ხხეული

იდეოლოგიურათ მრავალნაირად გაბზარული აღმოჩნა, რამაც შეთქმულ-
 -ების განვითარების პროცეს, თავისი პრაქტიკული დალი დაახვა ჩა-
 -სახვისთახვევ, რომელმაც თავის განვითარების წიაღში დაახრულა პრა-
 -ქტიკული დანიმნულება და გახთა თანბროლობის განსჯის ყოველდ-
 -იურ ხაკითხად, საპოლიციო ადმინისტრაციის კვლევა-ძიების საქმედ,
 ძაგრამ შემდგომ, ერის განვითარების, იხტორიულ საფეხურებზე უძლე-
 -ველი და უხვობ მათი ეროვნული ენერჯის ჰოცენციალი, პატრიოტული
 საქმანობის გამოვლინებაში, მიუხედავათ შინაგანი აზრთა სხვადა-
 -სხვაობისა.

ბ. ლლაშვილმა თავის რესპუბლიკური მხოფდმხედველობის შთაგონებმა
 -ებთ პირველმა წარუდგინა ხავამომძიებლმ კომისიას მოხხენება, რომელმ
 -ელმიც აძლევა ახხნა-განმარტებას, თუ რა იყო მთავარი ძიებებები
 გლხურიმახიურიაჯანყებებისგამოწვევის და ერის პატრიოტული შეთქმულმ
 -ების გლისა; ეს იყო პირველი ხიფყვა ერის იხტორიაში, მისი ახლად
 ფეხადგმული დემოკრაციის წარწომადგენელის მიეწა, რომელიც მშობლიურ
 ერს მუწოდებდა ევროპის განათლებას-კულტურისაკენ, ამ ორ რამეს აღი-
 -არებდა ერის პროგრესისათვის:

:მენიერნი აწ ვალდებულ არიან
 ყოვლითა უაღრესობითა მათითა აღი-
 -ყვონ ერი ჩვენი პირისპირსხვათა
 ერთა მხოლოდ .ოდენ ხწავლითა მიერ.
 მამული ჩვენი განათლებისხავან მოელის
 ბედნიერებას." /"წმობლისი უწყება-
 -თანი"./

ბ. ლლაშვილი თავის ყოვწდმხრივი შეგნებით, აზროვნებით და
 კულტურით დფედვა საფუძვლად და განვითარების უძლიერეს ფაქტორად
 სამოციანელების პატრიოტულ მოღვაწეობის საქმიანობას და დემოკრაციის
 განვითარება პროგრესიულობას.

წარხული საუკუნის მეორე ნახევარი, ეხეიგი რეფორმის და შემდგომი
 ხანას დაშთხვა, სამოციანელთა ყოველგვარი ხახის ეროვნული მოღვაწეობა,
 რომლებმაც დემოკრაციულ ხაწყიხებს პატრიოტული ხული ჩაბარეს და მშობ-
 -ლიურ მარა გზაზე ეროვნული პოლიციის უფლებათა საძუალეების მოკ-
 -ოვებისათვის დაირაბმენ და იწყენ ლიწერატურული და პრაქტიკული საქ-
 -ინობისათვის ბრძოლა; მოქმედების და მოღვაწეობის მიხწვევებისათვის
 მთავარი შე. საძმებლობის მკვეთრ იარაღად აღიარენ ეროვნული სხეულის

მთლიანობა, რომელიც, ძხოლოდ ილუზიებით აქცია ცხოვრების მსვ-
-ლელობის სინამდვილემ.

პატრიოტიზმი, როგორც ხულიერი საზრდო გონებრივი და ფი-
-ზიკური პრობის ნაციონალური იდეოლოგიათ იქცა; სამომლო მშრ-
-ომელი აღამიანის სიამაყის ღირსებათ გახთა, რომლის თავდაცის
ინტერესები წარმოადგენდნენ ერის მშრომელი და შეგებული შე-
-მადგენლობის უძვალ ვალდებულეა, ეს ვალდებულეა, როგორც
ტექმარიტი პატრიოტიზმის უკუ გამოვლინება, საზოგადოების ურთიე-
-რობის სოციალური პოლიტიკის, მწდარებით მოძქესრიგებელი, რწლის
პრაქტიკული მიზანი იყო, არა იდეალი, არამედ ეკონომიური
მყარი ხაფუძველის წარმოშობა პატრიოტიზმში, როგორც ერთგვარი წო-
-ნახწრობის სოციალური გამომსახველი, განხახწრულ გარდამავალ
ხანაში.

ამავებანახ მიეკუთვნება, ჩვენში ნახახწრული მოძრაობის დახ-
-ხაწყის თავის არა ხანგრძლივი ეპიზოდებით; ზემო თქმულის ხრ-
-ულ გამარჯვებას და გამუქებას იძლევა ი. ჭავჭავაძე თანამედრო-
-ვეთა ხაუბარში, რომელიც შემოგვინახა, ხალხახწრული მოძრაობის
თვალახწინო მონაწილემ და მეთაურთახგანმა ი. მანხვეჭამვილმა
თავის მოწინებაში, რომელშიდაც ვკიახულობთ:

"ილია იყყოდა ხალმე, --"ჩვენი დიდვაგობა,
ჩვენი წარჩინებული მოხელენი გადაგვარე-
-ბის გზაზე არიან დამდგარნი, იმათ ქართ-
-თულიც და ხაქართველოც ორივენი ფეხებზე
ჰვილიათ. ამათთვის წერა ჭყული პრომაა, წყ-
-ლის ნაყვა იქნებოდა. მამ ვილა დაგვრჩა?
ის ვინც ხართველოც პირველი ქვაკუთხელი იყო.
ვინცისტორიულ ქარჭეხილს, წვადავახ გაუძლო
და ჩვენი ქვეყანა გააშენა. ეს არის მაგარი მკ-
-ვიდრი მუხა, რომელიც ქარჭეხილს უძლებს და
არ ევება. ეს არის გლეხოზა, ეს არის ჩვენი
მუშა ხალხი." იმანხვეჭამვილი - "მოგონებანი"
გვ.-76. 1936წ. /

მისმა გენიამ, თავის მშობლიური ერის აღორძინების და გან-
-ახლებიხათვის თადლებულმა მეოცე ხაუკუნეს, საახალწლო მილოც-
-ვის ნობათში დაუწოვა ანდერძი, როგორც ხამოქმელო პროგრამა:
"ღღეს ღარბხა და მღღარხ შორის, ძლიერხა

"და უძღურს მშრის უფრო დიდი ზღვარი არის,
ვიღრე ოღესმე ყოფილა, და აქ არის იგი სიმე -
-ვავე იმ ტკივილებიხა, რომლის მორჩენაც თან-
-ღერძა მეცხრამეფე ხაუკუნემ, ან მომავალ
ხაუკუნეს." /ილ. ჭავჭავაძე, -- "მეცხრამეფე
ხაუკუნე."/

ჩვენი ერის უძღველ ბუმბერაზ გენიოსთან, აზრთა პაექრობაში
და პოლემიკურ ჭილიღში წარმოიშვნენ და სრულ იქმნენ, ეროვნული შე-
-მოქმედების კორიფეები, რომლებიც იყვნენ ნ. ყორღანიძე და არ. ჯო-
-რჯაძე. მათი აზრთა შეუთანხმებლობა და ცვალებადობა, რომელიც
გამოწვეული იყო ერის სოციალური და პოლიტიკური გარემო-- მდგობა-
-რეობის ათვისების და გაგების ხვედახხვაობით, საფუძვლად და-
-ედო ქართულ კლასიკურ პუბლიცისტიკას და ნაციონალურ აზროვნების
განვითარებაში იხტორიული მეთოდის მომარჯვების უპირატეობას, რო-
-მლის შემქნებით და შემკვებით ქართულ დემოკრატიის ხელსა და შე-
-ეცნებაში გაღვივდა მშობლიური პატრიოტიზმის ის ყვდავება, რომელიც
საქართველოს დამოუკიდებლობის მოპოვებისთანავე ცხოვრებაში ხინამლ-
-ვიღელ გადაიძალა ერის საკეთილდღეობა;

ეს კეთილდღეობა იყო სრულყოფა ქართველი ადამიანის, რომელმაც
ეროვნული აჯანყებების და საზოგადოებრივი მხოფლებედვლობათა
პროგრესიულ მოძრაობის მხველლობაში გადადგა ნაბიჯი მოქალაქის სახ-
-ელწოდების მითვისების პრევენტივით და შემდეგ კი, თავისუფალ სა-
-ამშობლოს ამბიონიდან ამგნო კაცობრიობას, თავის ქართული ღირსება.

ამიერიდან ის იჭერს თავის ქვეყნის, "ახალ იხტორიაში ცენტრა-
-ღურ ადგილს და მის ირგვლივ იწყებს თავმოყრას ყველა სახიგოცხლო
ძალეში. /ნ. ყორღანიძე/

ამ კულტურული წინმხველლობის დროს, ეროვნულ გზებზე კლავ
გადაეღობა იხტორიული ქარიშხალი, რუხული ხამხედრო ოკუპაცია
კომუნიზმის ლოზუნგებით და ქართველი ბოლშევიკების აღმებით მორ-
-თული. ქართული დემოკრატიის ხელიერი ძლიერების განცდები იძულ-
-ებულა, "ავგიხტოს დღეები" იხტორიულ აუცილებლობათ აქციის; მი-
-ზანშექონილად მიიჩნია მშობლიურმა დემოკრატიამ, რომ ცივილიზირებ-
-ულ კაცობრიობას, კლავ გმეონა დამონებული კულტურული ერის თავგ-
-ანჩირული ხმა და ოხვრა.

22-ივლის, 1925-წელს, "ლამოუკიდებლობის კომიტეტის" თავ-
-მჯღმარე კოჭე ანდრონიკაშვილი, თავის პირველ სიწყყაში,
კომიტეტის სახამართლო პროცესზე, მოითხოვს, მიეცეს მას სა-
-მუალეზა, იქ ღამხწრე საზოგადოებას, რომელიც საგანგებოთ მოწ-
-ვეულია ხელისუფლების მიერგაანგნოს, აჯანყების ისტორია ღა მუ-
/-ეზოს იმ მიზეზებს, რომლებმაც უშვალღ გამოიწვია ეს ეროვნული
აჯანყება საქართველოს ყოველ მხარეში. მიუხედავათ კაჭეგორიული
წინაამღღეგობისა თავმჯღმარის მხრივ, მწღღებული ვ. ანდრონიკა-
-შვილი თანხმღება, ლომ იხ ხელს აიღებს საბოლოოთ სიწყყის უფღღ-
-აზე. თავის სიწყყის ღახაწყისში იხხაზგახმით აღნიშნავს, აჯანყების
ისტორიის გავნობის მწწმახ საჭირთა თავიღან შოვიგადღოთ, იხ ჭო-
-რები: "ჭერიორისჭული აქჭეგბი" "უშანჭაყისჭობა", "ჯაშუშობა" ღა
ხხვა, რახანთავზე გვახვევს სახელმწიფო ბრალღებული."

სახამართლოს თავ--რე კღავ განმეორებოთ ზღუღავს ბრალღ-
-გულს, მაგრამ იხშეახხენეებს სახამართლოს თავ---რეს:

"ხხაღია აჯანყებას მე ვკისრულომ,
როგორც ფაქტს, მაგრამ, როღესაც
თქვენ უხხნიღოთ, აქ მყოფ მოწმეებს, რომ პრო-
-გეხი წარმოადგენს პოღიჭიკურ ხაქმეს ღა
ამა ხთანავე ისტორიული მოვღენის
ამბავს, რწღისათვის აუფიღებულია
იოქვას ხრული ხიმართღე, თქვენი თქმა
იყო პროცესისიოთვის მნიშვნეღვანი"

ბრალღებული მოითხოვს, რომ მახხე მიეცეს შეხამღებღობა
ხიმართლის აღიარებისა. იხ მოუთხრომხ სახამართლოს, როღესაც
საოკუპაციოთ ხელისუფღღეზუ აჯანყების წინ კღავ განგრმმზღა
მახიურ ხვრეჭა-ყღღეხას, 1923-წელს საქართველოს სოღიღ-ღემოკრ-
-აჭიღღმაპარჭიმი მიმართა ქართველ ბოღმევიკებს, რეფერენღუმის
შეხახებ, ფარული კეჭმახ ყრით, იმ პირობოთ, თუ კომუნისჭეგბი მიი-
-ღემღღენ ხმეგის თუგინღ მესამღღეს, ახეთ შემოთხვევამი, რეფერენ-
-ღემი ჩაიოვღებღოღა მათ სახარგებღოთ, სოღიღ-ღემოკრაციული პა-
-შღიღა ღა მახთან ზღოკში მყოფი ღემოკრაციული პარჭიგები ხელს
აიღებღღენ ღა ხრულიღ მქწყვეღღენ ბრძოღას საოკუპაციოთ ხელის-
-უფღღებისწინამღღეგ. თანხმობის ნაღვღად პახუხი იყო ზღღმიწვე-
-ღნით გინიკური, რომღღესაც თან მოყვა ახალი ჭვალღა ხოღვა-ყღღეხისა.

ამის შემდეგ წარმოშობილი მდგომარეობა ეროვნული პოლიტიკის განწყობილებას ერის სულიერ განვლბში, ერთ რამე აუცილებელს და ხაზღღისწეროს კარნახობდა, ქართველ ხალხს მხოლოდ, აჯანყების გზით უნდა ეცადა აღედგინა თავისი შეღახული დემოკრატიული უფლებები და უცხო ძალით წართმეული დამოუკიდებლობა და ეროვნული თავისუფლება. ბრალდებული აცხადებს:

" " მე არ მახსოვს ის დღე, როდესაც შევეხდი ა. ჯავახიშვილს და ვუთხარი, - დღეიდან ჩვენ და საბჭოთა ხელისუფლების შორის ველარმოიებ-ნება საერთო ენა, მხოლოდ ბრძოლა მახთან. "

მართალია, დამოუკიდებლობის კომიტეტში აჯანყების საკითხი არ-ნებობდა განყენებულად, მაგრამ არახოდეს ის არ ყოფილა პრაქტიკული მოხაზრების და მსჯელობის საკითხად; დემოკრატიის ხელის-კვეთებაში ის იხახებოდა გარდაუვალ იმტორიულ სინამდვილის დღის წერიგის ატუალურ საქმედ ეროვნული ღირსებისათვის, მაგრამ ერი ახეთ, თავის განწყობილების პოლიტიკურ შეხამებლობის აუცილებლობას უქვემდებარებდა დამოუკიდებლობის კომიტეტის პოლიტიკურ საქმანობებს მოღვაწეობას.

1923-წელს, გაშთ "ზარია ვოსტოკის" ფურნლებზე გამოქვე-

-ნებული კომუნისტების ცინიკური პახუხი, დემოკრატიული პარტიების მიმართვაზე იყო, ამ პარტიების მოქმედების გადამწყვეტი სტიმული, რომლის შეხახებ თვიით აღიარებს დამოუკიდებლობის კომიტეტის თავ-მჯღღმარე; თუ პირველ ხანებში ერი თავის ეროვნულ-სულისკვეთებ-აში გამოკვეთილ პოლიტიკურ აქტიურობის მოხაზრებას დემოკრა-

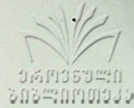
-ტიული პარტიების ბლოკის მოქმედების მიზანშეწონილების სამხა-სახურებს აყენებდა, ცინიკური პახუხის შემდეგ მდგომარეობა ხთება პირიქით გამომხახველი, დემოკრატიული პარტიების ბლოკი, ერის ხუ-ღისკვეთების განზრახულობის სამხახურში დგება., ახეთი სიტუაცია, მდგომარეობის და პირობების ეთობლივობა ქონდა მხედველობაში ამ სიტყვების ავტორს: "აქ შეერთდა პოლიტიკური ორგანიზაცია და ერის სტიქია.

საქართველოს აჯანყება ნიშნავს ჩვენი

ანტლეგალური ორგანიზაციების უმაღლეს კონსპირაციას და ღისციპლინას ერთი მხრით, მათ მიერ ხალხის გულისთქმის და პოლ-

-იტკურის წყურვილის ზედმიწევნით გამო-

-ხატვას მეორემხრივ. აი ამ ორ ხათავეთა

"ერთხელვანება, ერთ სიხსლ-ხორცათ ჩამოყალი-

-ბეზა სრულიად უღავო ფაქცია." / ნ. ყორღანია /

მოხთა იხ რაც გარდაუვალა დამოხებული ერის თავ-განწირებულეზაში, პირველი თოფი გავარდა ქ. ჭიათურის მემალაროელთა მუშების მიერ, /შე-

-იძლება, საბელისწერით თვით აჯაყებისათვის, მაგრამ თვით ფაქცი უცყუარ ჭეშმარიტებათ დარჩა მომავალ თარღებისათვის, თუ როგორ

სიძულვილი ხუფევა მაღაროელ მუშებს შორის ხელისუფლების და ქა-
-თველ ბოლშევიკებისაჲ, მათ ეთხულოვნად ბრძოლის დასწყისიდანვე გვ/-
-ვრღში ამოულგათ გლეხობა და ახალგაზრდობა;

მუშათა და გლეხთა ხელისუფლებამ პირველ ილიდანვე უპასუხა, გლეხებს, მუშებს, მახვიორებს და ახალგაზრდობის უხამინელი ტერო-
-რით, რომლებიც პირველ დღეს ათახობით ითვლიდნენ მხხვერპლს, რი
-რი ღროსმობკოვისათვის, ღიდი მნიშვნელობას და საჭიროებას წარმრად-

-გენდენდაპყრობილ ერების თანაარხებობის ილილია, ამისათვის ქარველ-
-მა ბოლშევიკებმა სკოკუპაციო ხელისუფლების ჯალათობის როღში მყოფმა, თავის მშობლიური ერი, საქვეყნით გაშწეხადენ ავნიტურისტებათ დაქბან-
-დისტებათ, დღეს იმ ერის ჩამომავლობას, მათ შვილებს და შვილის-
-შვილებს, რომელთა: დედებს, მამებს და პაპებს, სრულად უღანაშაულო

აღამიანებს /იარაღში მყოფი ხალხი ჯალათებისათვის ხელმიუწვდენელი იყო. / ვაგონებშიდა ხრამ-ღელეში შეუბრალელები მკვლელობით ახალ-
-მებდენ წუთისოფელს; ბ-ნი შევარდნაძე და მისი აფხონები, ჩაჩიჩინებენ, ბოლშევიკური პარტია და ხალხი წითილა იგივე მგნება, ქმთველმა ახა-
-ლგაზრდობამ დღეს ძალიან კარგათ იციან, რომ მათი მშობლიური
ერი, მათი წინაპრები მამა-პაპანი არახლოდ არ ყოფილა და არც მჟ
-იძლება იქნეს გაიგივებული ერთ მგნებაში, იხეთ სიხსლ შეუმპრალ
ჯალათებთან, როგორც არის საქართველოს ბოლშევიკური პარტია.

"აჯანყებამ ნათელყო უღავო მოვლენა--

---ბოლშევიკების ერის სხულისაგან სავსებით მოწყვეტა დამტრის განაკვი მათი არსებობა.

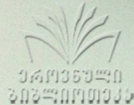
ეს ჩვეულებრივი მდგომარეობაა ცირანებისა.

ტერორით მართვა აუცილებლად იწვევს მართ-

-ველთახაზოგადოებისაგან განმარტოებას".

/ ნ. ყორღანია /

როგორც ვთქვით, საეთაშორისო დიპლომატიაში მრხკოვის არა ხელსყრელა პირობებისგაჯახალბისათვის აუცილებელს წარმადგენდა შინაური ილილია

რომლის ცხადყოფისათვის აუცილებლობას წარმოადგენდა „ერთგვარი
 ინფორიული ხასიათის დოკუმენტი, რომელიც ჯალათების მიერ მოპო-
 -ვებული იქმნა, ქართველი ერის სიხსლში ამოვლებული და მათივე
 სიხსლის საფუძვლით გამოყილული უმაღლესი რანგის ჯალათების მიერ,
 მაგრამ ევროპის მუშათა კლასისათვის, და საერთოდ დასავლეთის დემოკ-
 -რაციისათვის ყოველივე ნათელი და გასაგები იყო; მოსკოვის პროკა-
 -განდი აგებული თავიანთი ჯალათების მოქმედებაზე და მათ უხვინდი-
 -სობა-გაიძვერაობაზე მიზანს ვერ აღწევდა, და ვერც გააღაზა ჯა-
 -ბირები, ჩვენი ეროვნული ბრძოლისა, რომელიც დამონებული ერის
 გამანათვისებელ ბრძოლების კლასიკურ მოვლენად იქმნა აღიარებული
 იმ დროინდელი ევროპის დემოკრატიისათვის. გავიხსენოთ ორივე ინფ-
 -ორიული ფაქტი: " 25-X-1924წელს, ერთა ლიგამ გამოიჭანა

თანაგრძნობის რეზოლუცია.

1924-წ., 28-IX- სოციალისტური ინფე-

-რნაციონალის ეგზეკუცივმა ერთხმად
 მიიღო რეზოლუცია „საქართველოს ერ-
 -ოვნული აჯანყების დროს ზოლმევიკების
 მიერ ჯალათური მოქმედების შესახებ.

25-I-1925-წელს, რენოლელის სიყვავა,
 საფრანგეთის პარლამენტში საქართველოს
 შესახებ. /მხურველს შეუძლია გაეცნოს
 ვ. გვარჯალაძის მონოგრაფიულ შრომას./

აჯანყების გახამართლების ერთი თვის შემდეგ, ქ. ცბილისში,
 მეტეხის ციხეში (1925-წ., 5-VIII) დამოუკიდებლობის კომიტეტი
 ინახულა გერმანიის დელეგაციამ, მათთან საუბარში, დამ. კომ.
 თავმ--რემ განაცხადა:

" 1924-წელს აჯანყება დამარცხდა, მაგრამ
 ეს აჯანყება იყო ხალხური, მასიური, ძლი-
 -ერი დასავლეთ საქართველოში, შედარებით
 ხუბტი აღმოსავლეთ საქართველოში".

ვ. ანდრონიკაშვილი მათთან საუბარში ხაზგასმით ამბობს, არავითარ
 ბანდიტურ მოქმედებას ადგილი არ ქონებია, არ ყოფილარც ერთი შეშახ-
 -ვევა, ცყველ წაყვანილი ზოლმევიკისა სიკვდილით დასჯის, მიუხედავად
 ხალხის დაუცხრომელი მღელვარებისა; ცუხალიხადმი ამოპყრობა იყო
 ილიაური; ჩვენი დარიგებანი და დირექციები სახელმძღვანელო დებულ-
 -ათ გაიხადენ აჯანყებულებმა. " აქ მყოფი პაციფიკური ვ.

სტურუა სხვებთან ერთად ცყვეთ
 იყო წაყვანილი,

"მაგრამ ღღესაც ცოცხალი ბრძანდება".

მართლაც მოპყრობა, იხეთი ჭეხიერი და თავაზიანი იყო, ვ. ხტურუამ წახვლიხას, გამომეპვილობა თავის ბაღრაგებს, რომლებიც იყვნენ ხუღენჭები, უთხრა, -როღესაც ამხისჭვიისჭ მემღეგ, ღარუნ-ღლებით უნივერსიჭვეში ხწავღის ვახაგრმღეღლად, აუღიღებღივ მე მინახუღეთ, მართლაც, მათი გამომხბღღემა მახთან, ჰრღვაპირღების მენღბამღი, ღამთავრღა თითოეუღის ჟულადი ხაწუჭირი.

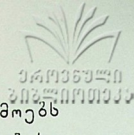
რათქმამუნღა, აჯანყებუღების თავაზიანი ღა ჰუმანური მოპყრობა ჭყვეღებისბღღმი იყო, ქართული რაინღღული ღირხება, ქარხული ღროთა-ღფათარღების იხჭორიულ ვახხღღეღებღი გამომბრმღღელიღი, რომელიღ ყო-ღვეღღვის ერწნაირღდ ამმვენებღა გამარჯვება--ღამარღხებღამღი ხაქ-ღართვეღღს.

განწყვეტიღი ხოცვა-ჟღღეღა უღანამაუღღო აღამიანეღიხა, მანა-ღმღის არ მენწყვეტიღღა, ხანამ ჯღღათებღმა ხეღთ არიღღ ეხ "ხაბუთი", როღღითაც ვითომ კაცობრიობახ ღა მომავღღღღმი ქართვეღი ერის შთამო-ღმავღღობახ გარკვეუღღდ ღა ნათღღდ ღღანახვებღღენ ღახაბუთებ უღღდ თუ, როგორ ღაუნღღობღღდ ებრღღღენ ქართვეღი ხაღხის ბანღღიჭურ ვან-ღწყობღღებახ, მიღღრევიღღებახ ღა მოქმეღღებახ.

თუ, როგორი ბეგავღენა მოახღინა, კაცობრიობის უკულჭურეხ ნაწღღე-ღღ-ღეროპის ღემოკრახღიაწე უკვე ვიღი; ქართვეღი ერის შთამომავღღობახ, რომღღთა წანაპრღების, მამა-ღპავის ღანთხეული ხიხხღის ორთქღი ღა ოხპი-ღარი ღღესაც ახღღის მათ მმობღღიურ ღღღამიწახ ღა ყნრხავენ, მათ ღაღ-ღარღხებუღღმა" აგვისჭღს ღღღებმა" ანღღრმათ ღაუჭოვა, სიკვეღღღის წი-ღნამე წამღღარი ჰარიჭვეჭულღი კომიჭვეღის თავმჯღღღამარღღს კ. ანღღრონი-ღკამვიღღის უკანახკნეღი ხიჭყვები:

"ჩვენ ღავმარღხღღით, ღა ღამა-ღრღხღა აჯანყება ჟიღიკურად, მაგრამ მორაღღურად გამარჯვება ჩვენ ღაგვრჩია."

ღა ეხ "მორაღღური გამარჯვება" მან უანღღრღა თავის შთამომა-ღვეღღობახ, როგორღ უყყუარი იარაღი ხამშობღღს განთავისუფღღებისათვის მომავღღ ბრღღღებღი, "რომელიღ იქნება ბრღღღა უკანახკნეღი, ხიღოცხღის ღა თავისუფღღების მომნიჭებელი." /ნ. ყორღანია/რომღის მემღღეგ, თიღთ-ღოეული ქართვეღი: ბავში, ქაღღი ღა კაცი ხეღღისთიღეღით ამოჩიჩქინაწ.

ბოლშევიკების მიერ სახაკლალ და სახაფლალ გარდაქვეულ ორმოებს და მის ხილრმილან ამოალაგებენ, უღრმესი განცლით და მწუხარების გრძნობით მამა-პაპის ჩონჩხებს და უჩვენებენ ქვეყნიერებას ისეთ, როგორც ამ ორიოდე თვის წინაღ, ფეხზე ქამომღვარმა არგენციის ღემოკრალიამ უჩვენა ცელევიზორში მსოფლიოს, არგენციის სახელრო ხუნციის ლიქცაფურის ჯალათების სამოქმედარი.

წინაპნრთა იმ ჩონჩხებს მოახხენებენ ვით ლოცვა-კურთხევას, საქ-თველოს ერის მეთაურის ნაწინახწარმეცყველებურ ხიცყვებს, სამოცი წლის წინაღ, მის მიერ თქმულს:

"ხუთი ათასი ჴმანკო მსხვერპლი ჩვენ
მემრგვეყურებს ; ხუთი ათასი გათხრილი
საფლავი ჩვენ გვიწოდებს ერთგულეებისაკენ.
მეგრძოლიერი არ ლაივიჩყებს მათ მცნებას
და არ ლაფოვეებს მათ საფლავს ყვავ-ყორნე-
-ზის ლახაყირავათ." /ნ. ყორღანია/

ამ ჩონჩხების წინ მუხლმორევილი, გამარჯვებული ქართველი ერის თაობის განაჩენი ბოლშევიკ ჯალათების მიმართ, მათი ეროვნული ხიცყვა და საქმეა; ჩვენ ვი ხიცოცხლეშივე, აქედან, წინახწარ ანღერძის ხახით ვეცყვით, არ ლაგუფლოდ შურის-ძიების ინსტიციქციის მფარვალი გრძნობა; ყოველ ლლიურ მოქმედებაში იხელმძღვანელეთ მემკვიღროებით ნაბომები, ქართული რაინღული ხულის შთაგონებით, რომ თქვენი იღღროი-ნღელი განაჩენი, კეთილი იყოს და ხაამაყო თვით მძობლიური ერის მიმართაც.

პარიში
1984-წ.
ავციხლო

კ. ჯგვერამე

"ავციხლოს ღლეების" ქრონიკებიღან

"ეს არ იყო რომელიმე კლახის, ან წოღების, ან კახციხს აჯანყება, არამედ მთელი ხალხი გაერთიანებული იყო ერთი აზრით და ხურვილით."

"ავციხლოს აჯანყება უღღღესი, უძლიერესი და უღღამა ჴესი აქციია საქართველოს ახალ ინსტორიაში."

ი. კეჯახმამე
"ღამ. --- ბელი საქ. --- ღო."

კომე ანდრონიკაშვილის პირველი სიყვავიდან

"ლამოუკილ. კომიციების" პროცესზე წარმოქმული ქ. თბილისში. 22-VII-1925.

"..... ჩვენ დავმარხებით, ლამოუკილებლობის კომიციები მთლად ჩავარდა. ჩვენ დავიჭირებ მიომღვიძის ციყეში, ხალხ ვი-
-ყავით გახული. მოგვიყვანეს თფილისში: მე, იახ. ჯავახიშვილი, მის. ბოჭორიშვილი, გ. ჯინორია, რაც შეეხება მის. იმხნელს ის დასავალი-
-მრეს თფილისში, და იმავე ღამეს, 4-ეკენ. მოიყვანეს ზაკჩევაძე. ყველა ჩვენ ვალ-ვაკე მოგვათავსეს ჩევის ხარდაფებში. ჩვენ, რა თქმა
უნდა, თავზე ხელს არ დავვიხვამდნენ და გამზადებული ვიყავით და-
-ხახვრეულად. ჩემ ხაკანში შემოვიდა ზაკჩევის თავმჯდომარე მოგილე-
-ვსკი, მან მომეცა წინადადება გამეკეთებინა განცხადება, რომ საქ-
-ართველს ხოც. - დემოკრატიულმა პარტიამ დაუშვა დიდიშენდომა, რომ მო-
-წყო ავანტიურა და ამ ავანტიურაში ჩააბა ხალხი. ჩემთვის აშკარა
იყო, რომ ხოც. დემ. პარტიისათვის აქეთ დამაძვირებელ განცხადებას
კომუნიზმში გამოიყენებდნენ, მხოლოდ მე სიკვდილიანაგან ვაღამარჩე-
-დნენ. ამიციო მე კატეგორიულად უარი განვაცხადე. მოგილევესკი რამ-
-ოდენიმე ხნის შემდეგ მეორეთ შემოვიდა ჩემთან. იგივე წინადადება,
იგივე ჩემგან პასუხი. ეს ღამარაკი ხლებოდა მაღალი ხმით და ეხმოდა
ჩემ ამხანაგებს, მოგილევესკიმ გაჯავრებულათ ვარი გაიხურა დააეხ ხე-
-თი წამის შემდეგ მე გამომიძახეს ხაკანიდან. შემოვიყვანეს დიდ ოთახ-
-ში, გავხილში ჩევის მოხამახურებით. ერთ-ერთ კუთხეში ორკით ხელებ
გაკრული იდგნენ ი. ჯავახიშვილი, ჯინორია და ბოჭორიშვილი. ამთან და-
-მორებით ჩემთვის სრულიად მოულოდნელად იდგა აგორეთვე გათოკილი გი-
-ორგი ცინცაძე. მომგორჩეს მე პალტო და გამოკრეს თოკით ხელები. და-
-მაყენეს ჯავახიშვილის, ბოჭორიშვილის, და ჯინორიას გვერდით. იახონ
ჯავახიშვილმა მომმარაა სიყვებით: " რაიმე გამოსავალი უნდა მოვნ-
-ნახოთ. მე ვუპასუხე---ყველაფერი გათავდა, მე მომეცა წინადადება
ხოც. დემ. პარტიის ხახელით გამეკეთებია განცხადება, რომ გამოსვლა იყო
ავანტიურა და იგი მოაწყო პარტიამ, მეუარი განვაცხადე". ჯავახიშვილმა
მომიგო, რომ ბერია, საქართველოს ჩევის თავმჯდომარის ამხანაგი, იძლევა
წინადადებას, რომ ლამოუკილებლობის კომიციებმა გამონახოს გამოსავალი
შექმნილი მდგომარეობიდანო". მე არ ვიცი, რა გამოსავალზე ღამარაკო-
-ბს ბერია---მიუგემე---მხოლოდ არაფერი ხაწინაამდღეგო არა მაქვს,
გავიგოთ მისგან წინადადება. ჯავახიშვილმა მიმართა იქვე მდგომ ქარ-
-თველ თანამშრომელს, რომ მას გადაეცა ბერიისათვის ჩვენი თანხმობა
წინადადების მოხახმენათ. არ გახულა ხუთი წამი, რომ მე და იახონ

ჯავახიშვილი გავვიძახებ ბენობის სულ ზემო ხართულში და ძველიყვანებ
ბერიას ვაზინეთში. იქ იყვნენ თვით ბერია, მოგილევსვი, მოროზი, შემდეგ
შემოვიდა საქაშთველოს ჩეკისთავმჯღომარე კვანცლაიანი. ძეხვლითონავე
მივმართე ბერიას: თქვენ თურმე იძლევიტ წინადადებას, რაში გამოიხალება
იგი? ბერიამ განაცხადა: "თქვენ ღამარცხლით, მაგრამ ნაწილობრივ შიგა
და შიგებერძოლება გრძელდება. რა თქმა უნდა, ამ ღახარჩენ რაშმებხაც
ჩვენ მოუღებო ბოლოს, მხოლოდ უბრალო სიხხლის დაღვრაიქნება აუღილებე-
ლი, ამ შეიარაღებული ჯგუფების ძეჩერება ძეგიძლიან თქვენ, კომიჭე-
ფს: გააკეთეთ განცხადება და მიეცით დაფანჭულ რაშმებს ჩავაბარონ
იარალი და მათ კი ჩვენ ხელს არ ვახლებო და მახიურ დახვრეფახაც შევა-
-ჩერებოთ". ასეთი განცხადების შემდეგ ჩვენ ამკარად ვიგრძენით, რომ
ჩვენ ი როლი არ ღამთავრებულა, რომ ჩვენ განვაგრძობო ვახუხისმგებ-
-ლობას ქართველი ხალხის წინამე. ჩვენთვის ამკარა იყო, რომ ბრძოლის
გაგრძელება დაფანჭულ შეიარაღებულ ჯგუფების ხახით, მაშინ როღეხაც
მთავარი ძალები ღამარცხდა, იქნებოდა ავანჭიურა და ღამღუშველი ქართ-
-ველ მოხახლეობისხათვის. ამიჭომ, რაკი: ჩვენ გვეძლეოდა ხაშუალება მი-
-გვემართა მოწოდების ხახით დაფანჭულ რაშმებისხათვის, რათა შეეჩერებ-
-ანათ ბრძოლა და ჩაებარებინად იარალი მთავრობისხათვის, ჩვენ შირდა-
-შირ მოვალეობას შეადგენდა დავთანხმებულეყავით მოგემულ წინადადე-
-ბაზე. მე განუცხადე ბერიას, რომ მიხი წინადადება იძღენად ხერიოზნე-
-ლია, რომ ხაჭიროა დანარჩენების დახჩრებაც; მაშინ, მან იმ წამხვე
მიხცავანვარგულება ამოეყვანათ დანარჩენებიც--იხხნელი, ჯინორია, ბო-
-ჭორიშვილი. ჩვენ ყველანი ვიხხელით ხელბ შეკრული და ახე ვაწარმოე-
-ბლით მოღაპარიკებას. მხოლოდ შუა მოღაპარაკებაში, რომ ვიყავით,
მაშინ მოგვხხნესოკები. მე გარავევი მოხულებს წინადადება. ჯინორია
დაავაჭვიმრეხ დახავლეთ ხაქართველოში და იყო იქაურ მღგომარეობის კურ-
-ხში და გზა და გზა თბილისისხაცენ რა ხებოდა, იხივ ფეოლა, გააკეთა
ვაჭარა მოხხება, ხადაც აღნიშნა, რომ მრავალი ხალხი დაჭერილია, განა-
-გრძობენ ჭერას, იხვრიჭებიან მახიურათ, თვითონ იყო ამის მოჩქე და
რიგში დგანან დახაჭვრეფალო. მოწოდებას ექნება მნიშვნელობა მხოლოდ
მაშინ, თუ ეხლავე შეხდგება ღეკლარშენია, მიხი ცოფა ხნის დავვიანება
დაუვარგავს მაჭხ ყოველივე ფახხო. ვიღრე გამოქვეყნებოღეხ ეხ მოწო-
-ღება, ხაჭიროა ამ წუთშივე, ამალამვე იქნეს გაცემული ბრძანება შეა-
-ჩერონ მახიური ხვრეფა: ამაზე ბერიამ გვივახუხა: "თუ კომიჭეფი და-
-თანხმდება ღეკლარაღიის გამოშვებაზე, ამ წუთშივე ჩვენი თანდალხჩ-
-რებით შირდაპირი მავთულით მთავრობა დავგზავნის ბრძანებას ხვრეფის
შეჩერების შესახებ." ჩემ შევიტხვაზე --თუ რამღენად ჩეკის გარაწყვი-
-ფილებას გაიშვიარებს მთავრობა--მივახუხა, რომ რაც აქ ამ ვაბ-
-ინეფში გარაწყდება, არის ამავე ღროს მთავრობის გარაწყვეფიღებაო.

ჩვენ ღავთანხმლით, რა თქმა უნდა, ჩვენ მილილით რისკბე... ღახამ-
 -ვები იყო, რომ ღეკლარაციახ დაგვაწერიწნბღენ და ხიყყავხ კი არ შეა-
 -ხრულბღენ. მართალია ღეკლარაცია მახინგ თავიხღაღებოთ როღხ ახრულ-
 -ბღლა იმ მხრივ , რომ შეაჩერბლა უკვე უმიწნო ბრძოღახ, რომღღახ
 განავრძობღენ ღაღანწული რაბმები, მაგრამ გაღარჩებლა ღახვრეღიხა-
 -გან ღაპაციმრბული ხაღხი თუ არა--- ამიხ ხრული გარანწია არ გვექო-
 -ღდა (ჩვენ რა თქმა უნდა არ ვიღოღოთ , რომ ხეღიხუღღახ უკვე

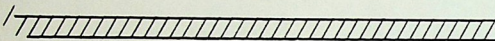
ჰყოღღა ათახოზოთ ღახვრეღიღი). ხიმაღღლე მოიხოვხ ითქვახ, რომ თავიხ
 ღაპირბეა მთავრობამ შეახრულა: მე ვიღი უყყუარი ღაქციბი, რომ ხწ
 -რეთ იმ ღამეხ, როღღახჩვენ ხელი მოვაწრეთ (ეს იყო 4-ეკენიხთვეხ
 ღამიხ-4-ხაათ.) გაანთავიხუღღეხ ღახვრეღიხაგან თბიღიხ-ბათომში, ხი-
 -ღნაღმი ახოზოთ ღაპაციმრბულღი (ამიხ მოწმებულ არიან თვით ღახა-
 -ხვრეღად გამბაღღულღი). როღღახღ ღავთანხმლით ღეკლარაციაბე, მე
 განვავხაღღ, რომ ჩვენ ამ ღეკლარაციახ ხრულიაღ არ ვუკავშირბეთ ჩვენი
 პირალი ღახვრეღიხ ხაკითხხ, ვინაიღან ღეკლარაციახ აქვხ ხახეში ხულ
 ხხვა ხაგანი. ჩვენ ღავიხვრიციბოთ თუ არა, ეს მოღაპარაკებამი არ
 შეღიხ-თქო.

ამაბე კვანწალიანმა მიპახუხა ხაყყავა ხიყყავოთ " თქვეწ
 ხწორწო ხვამო ხაკითხხ: თქვეწი ღახვრეღა არ უკავშირბეა ამ გა-
 -ღხაღღახ; აღვიღალ ღახაშვებია, რომ ამ ღეკლარაციახ მიხეღმთ და თქ-
 -ვეწ კი ღავიხვრიციბოთ". ჩვენ შეუღღქოთ ღეკლარაციახთავიხ ღებულ
 -ებიხ შეღღენახ; ჩვენ აღღნიმწეთ ღაქცი ჩვეი ღამარღხებოიხა და იმ გა-
 -რემოღბიხ, რომ ევროპა არ ღავვეხმარა და მოყყუებულღი ღავრჩოთ. ამხხ
 შემღღე ვამღღევო რაბმებხ წიხაღაღღახ, ღაიმაღღონ და ჩააბარონ მთავ-
 -რობახ იარაღი. მაღღ ჰახუხიხმგებღობახ მომხოარ ამბებბე. ვიღბღიღი
 ჩვენ თავბე. ეს ღებულბებოი ჩეკამ მიიღო, მხოღღ მოგვხოზვა შეგ-
 -ვეღღანა ორი ღებულბეა: აგვიხციღხ გამოხვღები მოგვენათლა ავანციუ-
 -რათ და ამ აღანციურამი მონაწიღეთ გამოგვეღხაღებოიხა ერიხ ბეღა ღე-
 -ღები. ამიღე იყო ჩვეთვიხ ამ ღებულბიხ მიღღა; ამო მარწო ჩვენი
 თავიხათვიხ გამოგვექონღა პოღიციკური ხიკვღიღიხ განაჩენი; მეორე--
 იღახებოღა თვით მოძრაობა; შეხამე--კომუნეიხციბი ღართოღ გამოიყენე-
 -ბღენ თავიხ ხახარგებღოთ და კიღღეავგ გამოიყენეხ(ეს ჩვეწთვიხ აშკ-
 -რა იყო, როღღახღ ახეთ ღებულბეახ გვაკიხრბღენ), მაგრამ როღღახღ
 მივიღღეთ მხეღვეღღბამი ღეკლარაციახ ეს უარყოფოთი მხარე, მეორე მხ-
 -რივ იხ შეღღეგები, რომღღეღ მახ მოჰყვებოღა, როგორღ ღახვრეღიხაგან
 ხაღხიხგაღარჩენა, უმიწნო ხიხხღიხ ღვრიხ შეჩერბეა, მრახახლეოზიხ ღარ-
 -ბევიხაგან გაღარჩენა, ჩვენ ვარჩიეთ "ავანციურა" და ერიხ "ბეღა ღე-
 -ღებიხ ხიყყავიხ ღახათ გაღაგვერჩინა იხ, რიხი გაღარჩენა ჯერ კი-
 -ღევ შეიღღებოღა. მიოთ უმეღღეხ ყოვეღი ქართვეღი , რომღღეღ შეგნებულაღ
 მიუღღებოღა შექმნიღ მღგომარეობახ, კარგათ მიხვღებოღა ხაქმე რაში

იყო და ამხთან ხიფცვები "ავანტიურა" და " ზელაფენები" არხები-
-თად სრულიად არ ხევილიდა და არ უკავავდა ავვისცხოს გამოსვლებს,
მის ნამდვილ ხალხურ და მახიურ მნიშვნელობას:

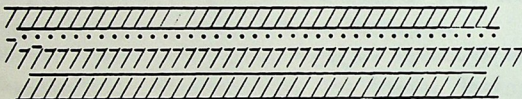
" ჩვენდავმარცხლით, და დამარცხდა აჯანყება
ჭიჭიკურად, მაგრამ მორალურად გამარჯვება
ჩვენ დაგვრჩა."

ამით ვამთავრებ ჩემ განმარტებას.

"მერე თუ ავვისცხოს აჯანყება იყო ავანტიურა--- მე გვიკით-
-ხებიო--- ხელისუფლებას რათ დახჭირდა ეგრე ხახვიკათ
და უღმობელათ გახწორებოდა ქართველ ხალხს და დაეხვირჭა
5000-მდე, რომელთა შორის უმრავლესობას შეადგენენ მუშები
და გლეხები? "

" კოჭე ანდრონიკაშვიდი.

"ავვისცხოს დღეები"-ს ქრონიკებიდან

"...მისი (შორაპნის ლმხვომის თავმჯდომარე ჭარახი ძვალობლიშვილი)
პახუხი იყო:" ჩვენ გვეგონა, თუ ყველა მუშები მაღლიერნი იყვენ, მაგრამ
დღეს ვხედავთ, წუხელის, რომ მაღაროში წერაქვით მუშაქვთ ქვას თხრიდა,
დღეს თოფით ხელში ჩვენს წინააშლდეგ გამოსულა." თედა.

"გავანთავისუფლეთ 22 ცხუხალი და იქვე ჩეკაში შევრეკეთ ჩვენ მიერ
ძეპყრობილი ჩეკისცხები". თედა

"ჭიათურას დიდძალი ხალხი მოაწყდა. თემებიდან გვაფყობინებებს, რომ ძაღ-
-ლაფუღება ჩვე ხელშია და რა უყოთ კომუნისცხებს და როგორ მოვექვეთ შე-
-მდეგშიო. ჭიათურაში დამალულ კომუნისცხებს თვით ხალხი იჭერს". თედა

"ორი დღეა ჭიათურა აჯანყებულთა ხელშია. მთელი შორაპნის მაზრა
ფეხზეა. ჩხარში ბრძოლები მიდის, რუხის ჯარს აჯანყებულები ამრცხებენ
და რკინის გზიხაკენ ახევირებენ. ქუთაისის ალღეა ჩვენებმა ვერ შეხმღეა
და ხამხრეთით იხევენ: ვ. სჭურუა და რუბენი ხელთ იგღწ. რაჭა-ღეჩხუმი
აჯაყე შის წეხლშია. ხამეგრელოში დიდობრნოლები მიდის." კომანდო

"ჩხრეკენ ყველგან, ხალხს კი ქართველომა შინდრობდა. ეს ხურათი მიაგავ-
ნამდვილ ნადრობას ქართველობაზე." ბეგი. "ღამ. ზა-ღო
-და

მსოფლიოს გარშემო.
=====

"მთელ ქვეყანაზე და კაცთა შორის
"იყოს წყეული, ის კრული, ვისაც
"არ ხწამდეს და არ უნლოდეს
"ამოზა მშვილობა, ერთობა და სიყვარული".

დღევანდელ რთულ მსოფლიო მდგომარეობაში გახარკვევად საჭიროა, არჩევის თვა-
ლთა ხედვა, რომ ყველაფერი ნათლად დაინახო, შემდეგ კი დიდი ნიჭი და, ინტუიცია
რომ ყველაფერი გამოიგნო, გაერკვე და სათანადო დახვეწები გააკეთო.

ამ მოკლე მიმოხილვაში, ჩვენი გონიერების შესაძლებლობის ფარგლებში მიზნად
ვისახავთ ავღნიშნოთ ზოგიერთი უწყყარი ფქვები, რომლებიც ჩვენს ირგვლივ ხლე-
ბიან, და თუ ამ უკანასკნელთ სიხწორით შეუწოდდით, მიუდგომად გავარჩევთ
დავინახავთ თუ ვინაა სინამდვილეში ამ მსოფლიოში გაუგონარი დაძაბულობის, რა-
პირისდაპირების, ინტერნაციონალურ ტერორის და პაჭარა ერთა შორის სიხსლიის
მღვრელი ომების ხულის ჩამდგმელი მომწყობი და მფარველი.

დღევანდელი კავშირობა გულის ფანქვლით, იხედება აღმოსავლეთისაკენ უყურებს
საზ. რუხეთის განსხვავებულ შეიარაღებას, მის ზრდას, პლანეტარული გეგმონი-
ით გავრცებას, მის ფარგლებში პაჭარა ერების ხმლით ჩაჭედვას, სლავიანურ იდე-
ების გამარჯვება, განმჭვიცებას: ძირს დასავლეთი გაუმარჯოს წმინდა რუხეთს- აი
კრემლის ყიყინა. აქედან მსოფლიო მდგომარეობის საშიში გართულება და შიში მესა-
მე მსოფლიო ომის შესაძლებლობის, რომლის აჩრდილი დაჭრიალებს დღევანდელ ბედ
შავ კავშირობას.

ჩვენ ღრმად გვწამს, რომ კავშირობა უსათუთ აიცილებს მესამე ომს, რადგან მას
უაყოფს მსოფლიოს საზოგადოებრივი აზრი, და გვჯერა თვით რუხეთის ხალხიც.

ჩვენ ღრმად გვწამს, რომ კავშირობა აღარ დაუშვებს მესამე ომს, იმ შეგნებით,
რომ ეს შეიძლება გახდეს თვით მიჩიერ ცხოვრების დასასრულად, რომლის პასუხის
მგებლობას ვერ აიღებს ვერც ერთისახელმწიფოს მეთაური, თუ გინდ დიქტატორიც კი.
ისტორიის მამომრავებელი ძალა ხალხია, და სწორედ ამ ხალხის ჩაუქრობელმა სურვი
ლმაუნდა გადასწყვიცოს კავშირობის ყოფნა არ ყოფნის ხაკითხი და არ დაუშვას,
და არც დაუშვებს ვიქორებო მესამე ომს.

ეხლა ვიკითხოთ, ნუთუ რუხეთის ამ განუხაზღვრედ, ზრდას, მის დაპყრობით პოლი-
ტიკას, მის დაუშვებელ საქციელს საზღვარი არა აქვს? მსოფლიოში შექმნილ ომის
საშიშროებას ეს ხომ რუხეთის განუხაზღვრელი ექსპანსიის სურვილებითა და გაუმა-
ძრობითაა გამოწვეული, ნუთუ გაქრენ ყველა ძალეგი, რომ შეაჩერონ, რუხეთის
წითელი იმპერიალიზმის ზედახველა, უსამართლობა და ომის საშიშროება?

თუ მართალია ის დებულება, რომ ისტორია, წარხულის შემსწავლელი, აწმყოს გავცვი
თილი, და მომავლის გამომგნობია, მოდი გადავხედოთ ამ ისტორიას, იქნებ მისმა
შესწავლამ მოგვცეს პასუხი ზემოდ დასმულ კითხვებზე.

იმპერიები გვასწავლის ისტორია ძველათაც არსებობდენ, ყველა იხინი ისტორიის უფრსკუდში გაღიჩებენ და დაიღუპნენ.

ღარჩა მხოლოდ ერთი, ხაბ. რუსეთი. ეხლა ვიკიოხხოთ რომელ ძველად არსებულ იმპერიებს უფრო წააგავს ხაბ. რუსეთი? ეს უკანასკნელი უფრო წააგავს და უახლოვდება რომის იმპერიას, ორივეს მისწრაფება მსოფლიოს ჰეგემონია, მაგრამ სხვაველებიან მაშინვე ორ მთავარ რამეში.

1. რომაელები იყვნენ პროგამატიკები, შეუბრალებელნი, ამაყნი, მაგრამ იხინი არავის არ აიძულებდენ სახე-ცვალებას ანუ გარომაელებას, დაპყრობილ ხალხს ადვლდენ ხარკს, მაგრამ უფროვლდენ ყველაფერს, გარდა თავისუფლებისა.

აღამიანი პირველ ყოვლისა იცავს თავის მეობას, მის ზნეს, ადათს, სარწმუნეობას და ინახავს მამა-პაპათა დაცოვებულ ყოფა ცხოვრებასა და ცრადიციებს, რომაელები ყოველივე ამას არ ეხებოდენ და უცვლელად სცოვებდნენ.

2. საბჭოთა რუსეთმა შეიძლება ითქვას დაიკამაყოფილა, და მიადრია მის თითქმის მთავარ მიზნებს, მისი კომუნისტური იდეოლოგიით, რომელიც 50 წლის განმავლობაში იყო უდიდესი ფაქტორი მისი ზრდისა, დღეს იგივე იდეოლოგია, გახდა მისი ხელის შემშლელი, რადგან მსოფლიომ დაინახა, მაჭყუარა, თაღლითი ხაბ. რუსეთი აუჭანელი, და შეუწყნარებელი, რომელიც გარუხებს გართმევს ენას და თვით ხინლის ნამუსხაც.

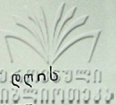
ხაბ. რუსეთმა აღიარა ერთა თავისუფლება, სახელმწიფოთა სუვერენობა, მაგრამ მან მალე დახცოვა ეს ხაზი, მას მოერია თანამედროვე უხეში ნაციონალიზმი ეს ძველი რუსეთის ცნობილი ხენი, და შეუდგა, როგორც ჩამომორებულ იხე შორეულ ერების განსაკუთრებას, შეაჯიწროვა, გაყვლიფა, გააღაფაყაყველა კლასი, ყველა საზოგადოებრივი წრე, ყველას აართვა უფლება პოლიტიკური, მოქალაქობრივი, და ეკონომიური. მთელი უფლება მიიხაკუთრა მოსკოვმა, იხ ხჭრის და კერავს სურვილისამებრ.

ბევრმა სამწუხაროდ დიდ ხანს ვერ შეიგნო საბჭოთა წყობილების სოციალური ბუნება, ვის და რას ემსახურება იხ? და ბოლშევიკების სიყვავა კორიანცილის ცყვეპი იყვნენ დიდი ხნის განმავლობაშლ და ვარდებოდენ მათ მახეში.

თუ რომის წინხვლას არ ეღობებოდა ნამდვილი ხერიოზული ძალა, ხაბ. რუსეთს წინ აღუდგა ძლევა მოხილი დემოკრატიული ამერიკა, რომელიც ხლგას თავისუფალ ერთა ხადარაჯოშელ, და თავის ეკონომიურ სიძლიერით და შეიარაღებით, არამც თუ აბათილებს ხ. რუსეთის სამხედრო ძალას არამედ მას ვადაახწრო.

ხაბ. იმპერიას კიდეც ერთიუბედურება დააჭყადა თავშელ, ევროპის ძლიერ კომუნისტურ პარტიებს ამკარად ეჭვი შეაქვთ რუსეთის კომუნისტურ პარტიის შეუმდარობაშე, მის ზრძანებებს აღარ ემორჩილებიან, აკრიციკებენ მოსკოვის პოლიტიკას და აღარ თვლიან მოსკოვს კომუნიზმის მექათ. (იჭაღია, უძლიერესი პარტია ევროპაში იხპანიდა სხვა) გაიბზარა, გაცივდა, საცელიცებსა და მოსკოვს შორის "მეგობრული" დამოკიდებულება, რომლებიც ამკარად აღარ ემორჩილებიან მოსკოვის უკაშებს და შორს იჭერენ თავს მიხგან, რაც მოსკოვს დიდათ აფიქრებს, აჯავრებს, მაგრამ წინააღმდეგობას ველარ ბელავს, ბუდაპეხციხს და პრალის ამგავს, ველარ გაბელავენ ველარ გაიმეორებენ.

მისი "ერთგული" აღმოსავლეთ გერმანიის მეტაურ პარტიის მღვიანი ჰონეკერი რომელიც ხელ ამ რამოდენიმე თვის წინათ, ხვევნა კონცით მიიღეს კრემლის

მეხვეურებმა, და უხვადაც დააჯილდოვეს ჩინ მენდლებით მისი დაბადების დღის
 აღსანიშნავად, რადაც ელმად ექერა დაიწყო დასავლეთ გერმანიისაკენ მიიღო
 მისგან ერთი მილიარდი მარკა თითქმის უვალოდ და უხარგებლოდ, და თვითონაც ღი
 დათმობებზე წავიდა, ბერლინის სამარცხვინო კვლეღზე მოხსნა ავტომატურად მსნი-
 ლელი იარაღები, გააღვილა დასავლეთ გერმანიის მცხოვრებთა თითქმის უფორმალოდ
 შეხვლა აღმოსავლეთ გერმანიაში, ნათესავთა ნახვა და სფუმრობა, რაც ხახვიკათ
 იკრძალებოდა, თვითონ ჰონეკერი კი ემზადება მისი კოლეგა დასავლეთ გერმანიის
 კანცელარ ჰელმუტ კოლთან შესახვედრად ქალ. ზონში, მოსკოვი ვიქირობთ ამ დარბა-
 ზობას არავითარ შემთხვევაში არ დაუშვებს, და ერთ ღღეს მურსაც იძევს მის
 ურჩ "ამხანაგზე" - მაგრამ როღემღის? მუქარით და ძალით გაუქმებულნი დარბა-
 ზობა მომავალშიდ კიღევ უფრო მეტი ხიღლიერით იჩინეს თავს, ფაქტი კი ისაა, რომ
 გუშინღელი კრები აღარ მიღიან კრემლიდ, შიშით და კრძალვით ცოღეების შეხანღლ-
 ზით, და კრძანებების მიხალებათ.
 ჰონეკერს ბანი მისცა ჰუნგარიის გავღენიან პირმა კალარმა, რომელიცაა ჰენგრე-
 თის კომ. პარტიის მღვიანი და მთავრობის მეთაური. ჩეხოსღოვაკიაშიდ კი ღღე და
 ღღმ ანთებული ხანთღებითაა, გაჩირალეული უკვღავი ახალგაზრდა გმირ- პატრიოტი
 პალეების ხაღღავი, რომელმაც ხაჯაროდ მოღდანზე თავი დაიწვა, ნიშნად პროციხ -
 ცხისა, პრადის გაზაფხულის ხიხღშიდ ჩაღრჩობიღა ხაბ. რუხეთის ცხანკების მიერ.
 რა ზომებს იღებს ამ ყოველ ღღიურ ხაპროციხცღაქციზე პრადის მოსკოვის მიერ და-
 ნიშნული მთავრობა? იგი ხღუმს, ვეღარ ბეღავს წინანღებურ რეპრესიებს.
 თვით პატარა რუმინიამაც თავი ახწია და აწარმოებს თავის დამოუკიღებელ ხაგარე
 პოღიციკას მოსკოვის თანხმობის გარეშე. ეხღა ვიკიოხოთ როგორია, ჩინეთ- იაპო-
 იის დამოკიღებუღება ხაბ. რუხეთან? შეუთანმებღობა, უნღობღობა, ჩინეთ- იაპონიი
 მოთხოვნიღებათა უგღღყოფა, რაც იწვევს დაძაბუღებას, ჩინეთ- იაპონიის დახღღე-
 ბას და ორიღვხას ერთად ამერიკასთან მოღღპარაკება შეთანხმებას.
 თვით პრეზიდენტი რეგანიც ხომ ეწვია ჩინეთს, ამუკანახხენღლის დაპაციყებით, რა
 წარმოღგენელი იყო ამ ცოცი ხნის წინათ, მისი ზეიშით მიღება, როგორც მთავრო-
 ბის იხე ჩინელი ხალხის მიერ. თვით კუბასა და მოსკოვს შორისაც ხომ შესამჩნევი
 კახციროს უკმაყოფიღება კუნძულ გრენალაზე მომხღარ ამბების შემღეგ, ხაღანაც
 ამერიკამ სამარცხვინოთ გააძევა კუბანელი "მუშები" რომლებიც გააგზავნა კახცირო
 კრემლის მითითებით ამ კუნძულზე ხამხეროდ გაზების შესაქმნელად მის მეგობარ
 რუხეთისათვის, ამ უკანახხენღმა ხმაც კი არ ამოიღო მათ ხიციყიერად დახანავად.
 აც კა, რადგან ფაქციები და კუნძულზე აღმოჩენილი მახალეები მათ აღანაშაუღობენ.
 ამას თან დაერთობაბ. რუხეთისათვის თავ მოჭრელი უბეღურება, ამ უბეღურების
 ხახღღია ავღანისციანი, იხოცეიან ახღად აყრიღ უღვაშიანი ახალგაზრღები, რისო-
 ვის, რაციომ ანვიოთვის? ქვის გული უნღა გქონღეს კაცს, რომ ცრემლი არ მოგერიო
 როღესაც გავენობი რუხ ცყვი ჯარის კაცების წერიღებს მათ შორის ჩვენღა ხაუ-
 ბეღუროდ არიან ქართვეღებიც მათ ყოფა ცხოვრებასღა შემზარავ უმიზნო ხიხღლის
 ღვრას. მთელიმხოღლიო ხაზოგაღღებრივი აზრი და ხშირად ევროპის კომუნისციური
 პარციღებიც გომბენ რუხეთის ქვევას და მოითხოვენ ხაბჭოთა ჯარების გაყვანას
 ავღანეთიღან, ჩინეთიც ურეზერვოდ, მცივიღედ მხარს უჭერს ამმოთხოვნიღებას.
 პოღონეთზე აღარაფერს ვღღპარაკობთ, რადგან ყვეღამ იცის მათი ვაყვანური
 გამბეღავი ბრძოღები და წინააღმეგობა მოსკოვის მიმართ.

რუხეთის პოლიტიკური ბაჟონობა ნაწილობრივ უკვე ირყევა, და ძალა უფლებამოსილი ხელიდან გაუხსლდებათ, ხალხშილ თავი იჩინა შიშლმა, კილვა ძაგებამ, და ავად ხსენებამ კომუნისტურ იდეოლოგიისა, რაც იწვევს რეჟიმის ავტორიტეტის, დაშლა დადემას, და ლუძღურებს.

არის უწყუარი ნიშნები იმიხა, რომ იწყება ახალი ხანა საბჭოთა რუხეთის სოცი-ალურ და პოლიტიკურ ქარტეხილისა.

საბჭოთა წითელი იმპერიალიზმის დადება მხოფლიოს მოუფანს მმვიდობიანობას, ერებს თავისუფლებას, და ხალხს ნივთიერ კეთილდღეობას. საბედნიეროდ ამ შეგნებით იმხვვალება კანობრიობის დიდი უმრავლესობა და მოხკოვი უხათოდ დაეცემა.

მეოცე საუკუნის მიწურული რეკავს ერთა განთავისუფლების ზარებს, და რუხეთის იმპერიის დასახრულს, რომელსაც ვერავითარი ძალა ვეღარ შეაჩერებს.

ღევან ფაღავა.

პარიში 20 აგვისტო 1984 წელი.

ლ ე ვ ლ . • რ ა გ ი ა ----- მ ო მ ე ნ ტ შ ე .

თვითუდი სავაშო ცოდნისა და მახვილი გონების აღამიანი, განურჩევლად ეროვნე-
ბისადა მიმართულებისა, აკვირდება- რა დღევანდელ მსოფლიო ვითარებას, ძალა
უნებურად ხვამს კითხვას:რა მოელის ხვალ კაცობრილბას? ორი მსოფლიო ომის გა-
მოსვლილბამ და სულ ახალ- ახალ ტეხნიკურმა მიღწევებმა სათუთო გახალა არა მა-
რტო კაცობრიობის წინსვლა, არამედ თვით მიხი არხებობაც კი, რადგან ეს მიღწევა-
ბი დაწინაურებასთან ერთად განადგურებით ემუქრება მას;

ორი შეურიგებელი წყობილება კაპიტალიზური და კომუნისტური, პირველი დემოკრა-
ტიული და მეორე ტოტალიტარურ- იმპერიალისტური ერთმანეთს უპირდაპირდება და
იწვევს მესამე მსოფლიო ომის ხაშიშროებას. ამ დაპირდაპირება ქიშპობაში დიდი
სახელმწიფოები გადამწყვეტ როლს თამაშობენ, ხოლო საშუალო და პატარა ერების
როლი მინიმალურია ან კიდეც უმნიშვნელო.

მეორე ომის აღრე ძალით გასაბჭოებულ ერებზე კრინცხაც არავინ ხმრავს, დავაა
მხოლოდ მოხვოვის ეგრედ წოდებულ სატელიტებზე, ავღანისტანზე, პოლონეთზე, რომე-
ლიც თვით მეორე ომის გამომწვევ მიზეზათ იყო აღიარებული.

ქართული ემიგრაციის მოვალეობა მის ერის წინაშე თავისთავად მისახვედრია, ის
ერთ წუთსაც არ ივიწყებს, რა დიდი გამჭრიახობა გამოიჩინა ქართულმა ერმა
მეორე მსოფლიო ომის დროს და თავი შეიკავა ყოველგვარ უპასუხისმგებლო გამო-
ხვლებიხაგან. ამიტომ მით უფრო დარწმუნებული უნდა ვიყოთ დღეს, რომ თუენცობა
მოსდა მესამე მსოფლიო ომი, ქართული ერი არ გადაუხვევს ამ ნაცვად გზას და
მიხი ემიგრაციაც მას გაჰყვება. (ჩვენ დრმად ვართ დარწმუნებული, რომ მესამე
მსოფლიო ომს კაცობრიობა აღარ დაუშვებს, რადგან ხალხს ხერს და იბრძვის
მსოფლიოს მშვიდობიანობითვის)

ქართულმა ემიგრაციამ არ უნდა დაივიწყოს არც ის, რომ ერის ხამი წლის დამოუკი-
დებლობის გახწვრივ დამფუძნებელი კრება და ეროვნული მთავრობა ერთხულოვანი
იყვნენ სავარეო პოლიტიკაში და მათ ერხმად მიიღეს საქართუელს დემოკრატიულ
რესპუბლიკის კონსტიტუცია.

თანახმად 1918 წლის 26 მაისის დამოუკიდებლობის აქცია ქართული ერი და აქე-
დან მიხი ემიგრაცია ერდგული რჩებიან მეზობელ ერებთანგულწრფელი მეგობრობისა
აშგარდამავალ ხანაში ქართულ ემიგრაციას აქვს თავისი საკუთარი საზრუნავიც
როგორიხაა: ეროვნული სახეობის შენარჩუნება, და მტკიცე მთლიანობა.

ავრთვე გარდამავალი ხანა, უვარნახებხს ქართულ ემიგრაციას უაღრეს ღოილობას
მასპინძელ ხტუმართ მოყვარე სახელმწიფოთა მიმართ ყველგან უეხოეთობი, ეს მით
უფრო ხავალდებულაა დღეს, როცა დიდი და პატარა სახელმწიფოები თვითონ მი-
იხწრაფიან ურთიერთ დაახლოვებისაკენ, ევროპაში- ფედერაციისაკენ, და ყველანი

ერთად გაერთიანებულ ერთაორგანიზაციის ქერის ქვეშ დამობენ თავის მომავლის
გამოჭედვას.

ამ მიმართულებით ერთი ნაბიჯი კიდე დარჩა-ქართულ ხოციად დემოკრაციას
გადახადგმელი: მიხი მონაწილეობის განახლება ახლო მომავალში აღდგენილ

მეორე ინტერნაციონალში, რომლის სოციალურ-ეკონომიურ მიზნების განხორციელება წარმოდგენილია ერისა და ადამიანის თავისუფლების გარეშე დემოკრატიულ ხახე-ღმწიფობში. ჩვენ ვრჩებით 22 აპრილის 1918 წლის გამოცხადებულ კავკასიის ფედერაციის ერთგულნი.
საქართველოს სოხ. დემ. მუშათა პარტიის საზღვარ გარეთელი ბიურო.

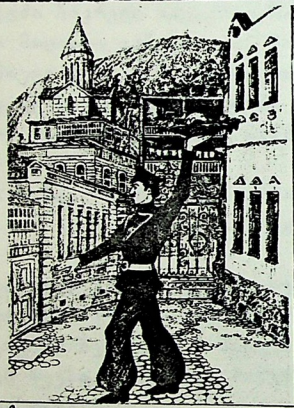
=====

" თ ვ ი ლ ი ს ო ბ ა "

=====

ჩვენ ხანაჯრელ ბუნების
 საქართველოს დედა

ხილამაზის დელოფად სამომბლო
 ქალაქშილ.

კ მ ე ნ ც ა რ ი .
=====

საამაყო, სახიხარულო იხტორიული ხვედრის შიარია თაოზა ჩვენი, რამე თუ მამა
პაპათა წადილი მარად გულში ჩავრული საუკუნოვანი მიზანი აღხრულდა.
აღხდგა საქართველო ერთი მთლიანი განუყოფელი, რომელხან აღარ ქონია ადგილი
დიდი თამარის შემდეგ. მთელი ერი ერთი შემართებით უდიდები გაჯადებით, და ხი-
ყვარულით შეუდგა თავიხუფალ საქართველოს შენება აღორძინებას, ხვადინდელ
უკეთეს დღიხათვის, ე. ი. ხუვერენოზა ერის, ადამიანის, და მიხი ნივთიერი
კეთილ დღეოზა.

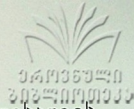
ეს ეპოზა ეს დაუვიწყარი ხანა, რომლის მეხვეურნი იყვენ ჩვენი მამები ოქროს
ახოვით ამოიჭირებო ჩვენი ერის იხტორიაში, როგორც უმშვენიერები საამაყო, და
დაუვიწყარი ხანა.

ჩვენ, შვილებო უნდა ვიცოდეთ თუ რიხთვის მოვხუდვართ აქ ემიგრაციაში, ვიცო-
დეთ რა არის ჩვენი ცხოვრების ჩვენი არხეზობის მთავარი მიზანი, რათა ხწორი
გეში მივხვეთ ცხოვრებას ჩვენხას, " შეიყვარე მოყვახი შენი, როგორც თავი
შენი" აი რა უნდა გახდეს ჩვენი ცხოვრების მიწურულში, ჩვენი ყოველ დღიური
ხიცოცხლის მამომრავებელი ძალა.

გაუგონარ ველურ უხეშ პოლიციურ რეპრესიების, და გახაშვერებელ ათეიზმის გა-
ფურჩქვნის პერიოდშიდაც ქართველმა ხალხმა შეინახა, შეინარჩუნა ეროვნული ხული
ხარქმუნეოზა, და უწმინდები პაფროიჭული იდეალები.

როგორც მდინარის მიმართულებას დაქანება წარმართავს იხე ხამოგალოებას მიხი
რჩეულნიწარმართავენდა ეს რჩეულნი იყვენ ჩვენი მამა პაპები და ხწორედ მათ
მიმართ უნდა ითქვას მარად ხამადლობელი ხიჭყვა, რადგან მათმა უდიდებმა დვა-
წლმა, შრომამ, გამჭრიახობამ, თავ დადებამ, და პირად ცხოვრების მაგალითებმა
მოგვიყვანა დღემდე. ქართველოზამ მიხმა შემაციანემ დიდებოთა და შერავანდელით
უნდა შემოხონ თავიხუფალ საქართველოს აღმადგენენი, და ამავე იდეიხათვის მე-
გრძობოთა ხახელები, რომლებმაც ხამუდამოდ დაგვცოვებს, და რომელთა ხულიერმა
ხიმდირემ, პაფროიჭიზმმა, ხწორმა პრინციპიალურმა მიდგომამ, თავ დადებამ, და
რანდულმა ხვილმა მოგვცა დიადი ხანუკვარი 26 მაიხი.

ჩვენ ვინც დავრჩით ჩვენი მოვალეოზა შევისიხხორნოთ ერთი ჭემმარიცება : "თუ
გხურს შენი დირხება გამოაჩვენო იხწავლე და შეიყვარე ხხვათა დირხების დანა-
ხვაც". აი იხ მაღალი იდეალი, რომლითაც უნდა აღვიჭურვოთ ჩვენ.

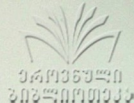
ჩვენ მიზნათ უნდა დავისახოთ ხალხის სამსახური, მისი ნათელი მომავლისათვის
 ბრძოლა, და შეხწორებების შეჭანა, გამოძებნა იმ ახალი გზის თუ გზების, რო-
 მლებიც ღღევანდელ ცხოვრებისათვის მოძველდნენ, და აღარ ეუარდება მას, აი რა
 უნდა ავისკროვნებლებს ჩვენს სავალ გზას, და არადაბალი ხარისხის, სამარცხვინო
 ეგრედ წოდებული კრიტიკა, იმ ღიადი ადამიანების, რომელთა სახეები ვით სამკა-
 ულნი ამშვენებენ მებრძოლ საქართველოს მაწარებელ ისტორიას.
 ჩვენი პატივად ერი ღლიდან მისი გარეინისა იბრძვის თავისუფლებისათვის, არსებო-
 შისათვის. ჩვენ მამათა თავდადებულ ბრძალათა წყალობით საქართველომ დაიბრუნა
 ძალით წართმეული თავისუფლება, და ამიწომ ჩვენ მათ არ ვივიწყებთ, და ვამბობთ
 ყველგან და ყველახათვის, იკურთხოს მათი მარჯვენა ღიადი აზრი და გრძნობა მათი
 რადგან ისინი იღგენ, როგორც ღიდი ფალავანნი თავის ქვეყნის დასახვად, ისინი
 საქართველოს წმინდა სამსხვერპლოზე დაიწვენ.

ამ მოკლე წერილს ჩვენ ვამთავრებთ თავისუფალ საქართველოს უკვდავ პრეზი-
 დენტის ნოე ყორღანის სიყვებით, რომელიც გამოხატავს ქართველი ერის ხანუ-
 ვარ ოცნებას იყოს თ ა ვ ი ს უ ფ ა ლ ი, აზრს ჭეშმარიტს და იმედს შეურყვევლ
 "უკვდავ დამარცხდა ღრობით ღიდი საქმე, დაუკავებთ თავის თავის ბაჭონობა, მა-
 რა მივიღეთ თავის თავის შეგნება; მოგვკლეს მარა არ მოვკვდით; დაგვმარხეს,
 მარა არ გვძინავს; ერმა მონახა თავის თავი და უძლეველი შეიქნა. ჩვენ გვხურს
 სიგოცხლე და ვგოცხლობთ! ჩვენ გვხურს თავის თავი ჩვენვე გვეკუთნოდეს და
 გვეკუთვნება! ხალხი თავს იცავს ფეხდაფეხს, ყოველ წუთში, ყოველ საათში განუ-
 წყვეტლივ, შეუჩერებლათ.

" გადაგვიხდია ბრძოლა მრავალი, ჭანჯულმა ხულმა არ იცის დაღლა" ქართველი
 ერი არ დაიღლება. მისდევს ყამი ყამს, თაობა თაობას; იცვლება მდგომარეობა
 არ იცვლება მისი ბუნება, არ სუხცდება მისი სახიგოცხლო ძარღვი მისი აღფრთოვა
 ნება. იხ თავს იცავს, როგორც ათახი წლის წინათ. ძალადობას დაუპირდაპირდა რწ-
 ენა, მჭერი უძღურია გაუჭეხელი ნების წინაშე! ხალხი იღუპება როცა მისი ხული,
 მისი მორალი ცუდება. ქართლის თეხლი ამ გზით არ მიიმართება. ვის ძალუმს მო-
 კლას მისი ხურვილი, მისი იღვლი, მისი სიყვარული თავისუფლების, კეთილის, და
 სიძულვილი ბოროტების!

ვერაფერმა შეარყია მისი მორალი, მისი ხული და გული. " მყვივლად არ ჩაივლის
 ეხ განწირული ხულის კვეთება"...."

ლ. ფალავა.

ნათელი ისტორია მეორე სოციალისტური

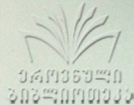
ინტერნაციონალის

"ზნელი ისტორია სოციალისტური ინტერნაციონალიზაცია", ახელი სათ-
-აურით არის, ცნობილი ურნალიზაციის კრიეულის წერილი მოთავსებ-
-ული ყოველდღიურ ფრანგულ გაზეთში, "ლენ ფიგარო"-ში, რომელშიდაც
მოხსენებულია საქართველო. ამ წერილმა ჩვენში გამოიწვია ერთგვარი
ინტერესი, ვინაიდან მასში არის მსჯელობა საქართველოზე მის უახლეს
ისტორიის გარშემო და ახლანდელ მდგომარეობაზე.

გაზეთი "ლენ ფიგარო" არის, პარიზის ერთი უძველესი ცნობილი გაზე-
-ეთი, რომელიც დაარსა 1854-წელს ვილემეხსანმა, როგორც ერთ-
-ვირეული საფირის ურნალი, 1866-წელს გადაკეთდა ყოველდღიურ პოლ-
-იტეკისა და ლიტერატურის გაზეთად, რა თქმა უნდა ის ძლიერია თავის
აზრის მეტყველებით და ჟიურაფორივი რაოდენობით, მაგრამ დაკვირვებ-
-ული თვალის ადვილად შეამჩნევს, ფრანგი ერის შემადგენელობის უძ-
-თავრების ნაწილი, ყოველდღიური ცხოვრების ავკარგის უშუალო პახუხის-
-მგებელი თავის ფიზიკური და გონებრივი საქმიანობით და შემოქმედე-
-ბით მკითხველთა მახისი ძირითად რაოდენობას არ წარმოადგენს; მიუ-
-ხედავთ ახელი განწყობილებიზა, გაზეთი არის ფრანგის ეროვნული
ცხოვრების ყოველდღიური პროგრესიული ხელის და ნაბიჯების მეტვა-
-ლყურე, როგორც პოლიტიკურ ისთე ეკონომიურ სფეროში დაღებით და
ურაყოფითი მომღენების ობიექტიური ამსახველი; განსაკუთრებთ მას
შემდეგ, როდესაც საფრანგეთის დემოკრატიამ მიზანშეწონილად მიი-
-ჩნია სოციალისტური პარტიის მართვაგამგეობა თავის სამომზლსათვის
დღეს ამ გაზეთის გარშემო შემოიკრიბა, "მაყორიტეს" მოწინაა-
-ღლეგე შტრე-ყოველგვარი ხახის ოპოზიციზა, რომელთა შორის ჯერ კი-
-ევ, სპირტივიურ მდგომარეობაში გადახვლამდის არ იყო მათ ხახელმ-
-წიფროებრივ მართვის პოლიტიკაში იდეოლოგიური აზრთა ერთხელოვნება
და თვით პრაქტიკულ საქმიანობის თანაარხებობაშიც.

ეს ხერიოზული აგაზეთი, თავის ეროვნული პოლიტიკის ისტორიის
მოთხრობაში ემყარება და უწევს ხრულ უხაფეძვლო პროპაგანდას რე-
-ხულ-ხაბჭოთა ისტორიოგრაფიის ღენინურ განაჩენს მეორე სოციალისტურ
-რი ინტერნაციონალის მთლვანეობის ძეხახებ.

"პირველი მსოფლიო ომის (1914-18-წწ.) დაწყებისას
მან ამჟვარად უღალატა სოციალისტური და პროლეტარტ-
-აციის ინტერნაციონალურ საქმეს, დაადგა სოციალ-მო-
-ვინიშმის გზას და გადაბარგდა იმპერიალისტური
გურყუაზიის ბანაკში, რაც მეორე ინტერნაციონალის
კრახს გამოხატავდა"

ახეთ გაგებას ემყარება დღეს ეს გაზეთი, სხვათაგან ავტორის წყა-
-ლობით, რომელიც მოკლედ მიმოიხილავს მეორე სოციალისტური ინტერნა-
-ციონალის მოღვაჭეობის იხსორიის პერიოდებს. ქარსულის თვალსაზრი-
-სით მისი მსჯელობა ემყარება უნიადაგო დასკვნებს და განსაკუთრე-
-ბით დღევანდელ ფრანგული სოციალური დემოკრატიის პატრიოტულ ღირს-
-ებებზე, ხამჭუხაროდ ხრულიად არ მეცყველობს.

მეორე სოციალისტური ინტერნაციონალი, რომელიც დაარსებული იქმნა,
ქალაქ პარიზში, 1889-წელს, მას ბედმა არგუნა, ჩვენი საუკუნის პირველ
სახეწარმ . ყოფილიყო, კავშირობის ცხოვრებაში ფრაგვიული მოვლენების
იხსორიული მსჯავრმდებელი.

ცნობილი ქართველი სოციალ-დემოკრატი ირ. წერეთელი, რომლის პოლ-
-იტვიკური მუშაობის პრაქტიკა წარმოადგინა, მეორე სოციალისტური ინტე-
-რნაციონალის საქმიანობაში განუწყვეტელი და მუდმივი მოღვაჭეობით,
მიმართავს თებერვლის რევოლუციის დღეებში მეორე ინტერნაციონალის
დღეღაგაციას:

"ეს პოლიტიკა ჩვენ გავკიცხეთ უფრო მკაცრად,
გაბედულად და მტკიცედ . ვრდრე ფრანგის სოც-
-იალისტებმა . მაგრამ ამახთანავე, ჩვენ ვი-
-ყავით დარწმუნებულნი, რომ საზღვრისწერო შეგ-
-დომები, რომელმაც მიიყვანა მეორე ინტერნა-
-ციონალი დანგრევამდის, იყო შედგომები, არა
მარტოცხრალური ევროპის ქვეყნების სოცია-
-ლისტური პარტიების, არამედ აგრეთვე, დასავ-
-ლეთ ქვეყნების სოციალისტური პარტიების
მხრივაც". /"მოგონება თებერვლის რევოლუციებზე",
ირ. წერეთელი, ტ. II-ც., გვ. - 189-190./

იხსორია არცერთ ხარისხის მოვლენებს არ ივიწყებს; რასაკვირ-
-ველია მას არ დავიწყებია (და არც არახსოღეს არ მიეცემა დავიწყე-
-ვა) ყ. ყორების . უკვდავი სიფყვა, მაგრამ რმს თავის ეპოქის წარ-
-მოამშობი და გამჩალებელი მიზეზები აქვს, რომლის წინაშე, ქალაგების
და რიფორიკის კეთილშობილური განწყობიღება უძღურია . გადაულახავი სი-
-ნამძღვილღებ ძლიერება, გვახ უვაფავს იხსორიის მრისხანე მსვლელო-
-ვახ . დასავლეთ ევროპის ქვეყნების კოლონიალური პოლიტიკის უხაზღ-
-ვრო მისწრაფებანი უკვე დაუფლებული იყო აზიის და აფრიკის კონფი-
-ნეფეხს თთქმის, როღენახ ხმა აიმაღლა გერმანიის მილიტარიზმა და
ფინანსიურმა ოლიგარქიამ .

პალაფის დეპუტაფთა სოციალისტურ ჯგუფების სწომის ანგარიშები,
პიძველ აგვიცფოს, 1914წელს, ომის წინა დღეს ჩაფარებული, წარმოადგ-ენცხ
ღხფორიული მიმღინარე ამბების უფყუარ საბუთებს . ჰოუხმანი მოახხენებს
ინტერნაციონალის შემადგენლობის ამ ჯგუფს, რომ მოქალაქე მიუღერი, გა-
-მოგზავნიღია ჩვენთან, გერმანიის სოციალ-დემოკრატიული პარტიის ცენფ . -

-კომიფიციხისაგან, რომ აფაროს მოლაპარაკება, საფრანგეთის პარლამენ-
-ტის სოციალისტთა ჯგუფთან, დღევანდელი და შემდგომი საერთო მიზან-
-დასახულოების მოქმედების შესახებ; შემდეგ ჰიუსმანი წავა ინგლისში,
რომ შეუთახმდეს ინგლისის მუშათა პარტიას, საერთო მოქმედების შესახებ
-ებ. მიუღერმა მკაფიოა თქვა, ყველას საყურადღებოთ:

"გერმანიის სამხელრო პარტია, ძალიან ძლიერია, სახა-
-ანლის წინაშე; მუშათა კლასის განწყობილი მძვი-
-ლოზიანობის ურყევი სურვილით და არავითარი მფრობა
მას, ფრანგის ხალხის მიმართ არ აქვს. რუსეთის სლავ-
-იანიშების მიმართ მათი განწყობილება ხელ სხვაგვარია.
სანამ მოქმედების მსვლელობა შეეხება ავსტრო-სერბ-
-იის კონფლიქტს, შეიძლება იმედები გათვალსწინებული
იქნეს გერმანიის სოციალ-დემოკრატიის ენერგიული მო-
-ქმედებაზე, რომელიც ყოველთვის, ჩვენი საერთო შეთან-
-ხმების პირობებიდან გამომდინარე იქნება; მაგ-
-რამ თუ რუსული საპიშროების წინამდღე მოგვიჩვენებს
გალაშქრება, მაშინ ახელ შემთხვევაში, ჩვენ ვინარჩუნ-
-ებთუფლებას სხვაგვარი პოზიციის მიღების შესახ
-ებ."

მაგრამ სამხელრო კრედიტების წინამდღე ხმის მიცემას ყოველმხრივ
გზას უღობავდა სოციალისტების ორ მხრივი შეთანხმებზე; რუსულმა საპი-
-შროებაში მისი მონაწილეობა, საქმის მსვლელობის ორივე მხარეზე მიუ-
-თითა და საბოლოო ანგარიში ვი, რუსული საპიშროების გზებზე მოგ-
-ზაურობა და მეგობარ-მოკავშირის ძებნა, როგორც მოვლენების განვით-
-თარების ბუნებრივი ნაყოფი, იმდროინდელი ამბების შექმნისა; აღეს
ვი მხჯელობის საგანი, როგორც ისტორიული ფაქტები.

თუმონარქიულმა რუსეთის იმპერიამ ვერ განახორციელა თავის პოლი-
-ტიკური ოგნებანი აღმოსავლეთ ევროპის სამხელრო დაუფლებისა, ის გან-
-ახორციელა სვალის იმპერიამ, მეორე მსოფლიო ომის დასასრულს, მაგრამ
ორ მსოფლიო ომთა შორის ხანგრძლივი პერიოდი იყო კომუნისტური ინტერნაც-
-იონალის (3) პროვაცაციული საქმიანობა საბჭოთა იმპერილიზმის წა-
-რმატებისათვის, ლენინური პროგრამის კარნახით, რომლის მიზანი იყო, ევ-
-როპის მუშათა პარტიების დასოციალური დემოკრატიის შინაგანი პო-
-ლიტიკური განწყობილებისა და მიხირღვევა-დამლის მიხწვევებისათვის ყო-
-ველგვარი პროვაცაციული შეხამდებლობის მომარჯვება.

წითელი საბჭოთა იმპერიის მეხუთე კოლონების საჯირითთაპარეზით
გარდთიქვადსავლეთ და აღმოსავლეთ ევროპის დემოკრატიის ხელიერი და
გონებრივი განწყობილებანი;

როდესაც გერმანიის სოციალისტური დემოკრატია, თავის სამშობლოში იძულებული შეიქმნა, ბოლშევიკური პარტიის მეხუთე კოლონას მიერ მოწყობილ პროვოკაციას სპარაკველების დროში გახწრობოდენ იარაღით, მაშინ ხაფრანგეთის მინაურწყობილებაში, რომლის განვითარება მიმდინარეობდა სრული დემოკრატიის პრინციპების ფარგლებში, წინ გადაეღობა საბჭოთა იმპერიის მეხუთე კოლონა, და ყოველმხრივი შეხაძლებლობით ცდილობდნენ, სოციალისტური პარტიის მძლავრ რიგებში მოეხიზნათ პოლიტიკური ხახიათის აურ-შაური; ეს იყოერის საბელისქერო და ცრაგოკული ღღეები თავის შედეგებოთ და ღღემლის დარჩა ერის მინაური ცხვერების ღღორგანიშაჯორათ,

მეორე სოციალისტურმა ინტერნაციონალმა, ევროპის დემოკრატიის მოძრაობის მარა-გბებზე აღმრხავლეთიდან მოვარდნილ ცხილვარის ცხადლებს ხავუთარი ბეჭები დაუღვა ჯებირად ხამიოდე ათეული წლის მანძილზე შეღშის მღევარებაში იღვენთებოდა; რუხული კომუნიზმის დავერმანული ნაციონალიზმის იღელოგიური იგივეობა მათ ზურგზე თარეძობდა და ახლენდენ ერთგვარ მღირე ექსპერიმენტებს დემოხცრაციების ხახით.

ჩვენი სამშობლო და მისი ერი პირველი პირველი ქვეყანა იყო, რომელმაც 117-წლის უფლებობის შემდეგ, თავის აღფართოვანებული ერთგვნი განცდებოთ და დემოკრატიული შემთავონებოთ, ევროპის დემოკრატიას პავტარა ერების ხუვერენიფუთულ აუცილებლობაზე მოუთხრობდა, ამახთანავე მათ წინ გადაუშალა ხაუკუნეების ხიღრმეში მთანქმელი თავის კულტურული მრავალფეროვანება, რომელიც ხაფუძვლად დაედო, ხამვალო ხაფუვენებოდან გამოღვინძებულ ევროპის რენესანს.

მეორე ინტერნაციონალს და მახში შემავალ სოციალისტურ პარტიებს, თავის ენერგიული ხაქმიანობის თანავარნობა, თავის არხებობის უკანახვენელ ღღემლის არ შეუწელებია; განხავუთრებული იყო მათი მორალური თანავარძნობა ჩვენი ერის მიმართ, ხაქართველოს ოკუპაციის შემდგომ პერიოდში; ჰამბურგის კონგრესი თავისი რეზოლიუციოთ ამცნობს კავობრიობას:

"კონგრესი აღახტურებს მეორე ინტერნაციონალის და სოციალისტური პარტიების ვენახავართიანებების რეზოლიუციებს ხაქართველოს შეხახებ; ის მოითხოვს ხაქართველოდან ხაბჭოთა ჯარების გაყვანას ხაქართველი ხალხის ხუვერენულ უფლებების აღღვენას."

"იღებს რა მხედველობაში, ხაბჭოთა მთავრობის იურიფული ცნობა ევროპის მთავრობების ღღის წესრიგში დგას, აღმახრულებელი კომიფეცი მთავონებს ინტერნაციონალში შემავალ პარტიებს, რომ, თანახმად ჰამბურგის კონგრესის დაღგენილებისა, სოციალისტური პარტიები,

" როცა მოითხოვენ თავიანთ მთავრობებისაგან საბჭოთა მთავრობის ცნობას, ვალდებული არიან იზრუნონ ამ აქტმა ხელი არ შეუშალოს საქართველოში სამხედრო ოკუპა-

-ციის შეწყვეტის შესახებ მოლაპარაკებას."

"ეკვეკუცივი მოუწოდებს ყველა სოცია-

-ლისტურ პარტიებს გახსნიონ შესაფერი პრო-

-პაგაიდა საქართველოს საბჭოთა საოკუპა-

-ციის ხარების მიერ დაცვის სახარგებლოთ"

ახე ამგვარად მეორე ინტერნაციონალმა და მასში შემავალმა პარტიებმა, ჩვენი სამშობლოს ისტორიაში ჩაწერენ, თავის მოღვაწეობის საუკეთესო და უკვდავი ფურცლები, როლებიც ქართველი ერის შთამომავა-

-ლთათვის ევროპის კარგბჭესთან თავისუფლების ბრძოლის საუკეთესო ბასრი იარაღი:

როდესაც ჩვენ ხელთ გვექნება, ქალ. ან. კრიუელის მიერ რეცენზირებული წიგნი "ინც. სოციალ.", რომლის ავტორია, კანადელი პრფესორი, განვაგრძნობთ საუბარს ამჭვეთემაზე.

პარიზი

კ. ჯგვერაძე.

აგვისტო, 1984-წ.

ქერილი

რელაქციის მიმართ

საქართველოში მომხთარი ხაშინელი და ღიდი სამქუხარო ჭრაგელია, რომელმაც შეიქირა სავამი რაოლენობით უღანამაულო ადამიანთა სიგოგ-
-ხლე, ხართამორიხო ხარბიელზე, ერთი წლის შემდეგაც წარმოადგენს
აშრთა სხვალახხვაობის მსჯელობის სავანს.

ამ ამაზრზენი შემთხვევის წყალობით, უღანამაულო ცხედართა
წინაშე ქართული ხაზოგაღლება, როგორც ვხედავთ, არა ჩვეულებრივ
ღუმელს ძეუპყრია.

ადამიანთა ბუნების ფხიხიურ აგებულობას ვერ ცვლის და ვერც
ახალისებს, სვალახხვა ხახის იღელოგიური თეორიები, რომელიც კაც-
-ობრიობას მოუმარჯვებია ადამიანების და მათი ხაზოგაღლებრივი
ურთიერთობის პოლიტიკურ-სოციალური პროგრესიხათვის.

ადამიანთა ხულიერ განწყობლებაში ემოციური თვისებები: კეთილ-
-სინღიხიერება, ბოროცება, ხათილება, მური, . გულღაწყვეცილობა და
სიხარული ინღივიღუმის განსოკუთრებული ფხიხიური გამოვიღინება.

ამ შემთხვევის ღროს, ქართული ხაზოგაღლების გათელიღ ადამიანურ
და ეროვნულ ღირსებას გადაეფარა, მურისბიების უძლეველი შიღი თავ-
-მოყვარეობაში ვალვივებული, და ცოღვა-ბრალის განვიოთხვის ღროს მქუ-
-ხარებით ვარემუღულნი, მღუმარებაში მყოფნი, თავჩაქინღრული თვალს
აღვევებღნენ, თუ, როგორ "აღულღა ცოღვა" კომუნისჭური ეღიფის ოჯა-
-ხებში. კომუნისჭური ეღიფის სოციალისჭურ ხალონებში ღიდი ხანია,
ხალხის შრომის ღოვღათის სიკეთით ვანევივრებულღა ეგრეთ წოღებულ
პარჭიულღა ხელმძღვანელობამ დავიწყებას მიხვა, ქართული ბრმენული
თქმულღა, "მადღა ჭამაში ღვივღებო", ეს ფოღალური ხახისოქმულღა,
ღღეს მჭვის კომუნისჭუმის ღოზუნგთა შორის საჭიროებას აღარ წარმოად-
-გენს. ხალხში დავიწყებას არღფერი არ ეძღევა, მათ ხულში და გონე-
-ბაში ყვეღაფერი ვანღაგებულია იხთუ ვით იხჭორიული ძახალღები და
ექსპონაჭები მუჭეუმეჭში, რომღებიც მომავალში წარმოადგენენ მოქმე-
-ღების სახელმძღვანელო ვარაბადინს.

როღესაც დამეჩავებული ხალხის მიერ მვირე მესაძღებლობით ჩაჭა-
-რებული, ქართულიჭრადიგიული ქორწილი, კომუნისჭური "ხანოვიციებისა"
-გან აღიარებულია ხაშინელი რეაქციის გამომხახხვეღად, იმ ღროს კომუ-
-ნისჭური ეღიფის ოჯახებში გამართული ქორწილი, თავის ეკონომიური და
უფღებრივი ვანუხაზღვრეღობის აპოთეოზში ვაღახული, რომღისთვისაც
მშობღიური ციღეა-გოღიკოურის ყურძინღან გამონაწერი ღვინოღ ვი ერო-

- ვნული თავმოყვარეობის მეურაცხმყოფელად იქნა მიჩნეული, და ღე-
 - ლოფლის თეთრი მანდილის ბოლო იაჭავის ფართობზე ახურებული, ბოთ-
 - ლიდან ამოხეთქილმა შამშანიურის წვეთებმა დააბამა, მართალია ხიძე
 - მაყრიონი არ იყვნენ ისეთ გაწაფული, როგორც გრიგოლ აბაშიძე, კომუნ-
 - ისტური მღვიმის გამათქმულ ლოცვებიდან ციფირებული წინადადებით
 - ბელამაზებიათ ხალხგრიძელები, მაგრამ მან ელ. შევარდნაძის ღლეგ-
 - რძელობის შეხებენამ ხუთ წუთიანი ღუმილით დაფარა კომუნისტური ელ-
 - იფის ოჯახებში გამძაფრებული მხიარულება. ეროვნული ქართული ქორწი-
 - ლი ფრადიციების რეჟიმონური გადახამთებში საბჭოთა ქორწილის პრ-
 - გრესიულ ძლევამოსილებამი ჩაიძირა, ხანჯლით და ხარებით მაყართა
 - თავპირის ჩეხვა-ტეხვას აღგლი არ ქმნია.

ვწუხართ, რომ ამ პროგრესიული ქორწილის მხსნის მიხედვით მღვიმეში
 - სამწუხარო და სავალალო ჩვენი ერისათვის, ჩვენ აქედან, ათა-

- ხელი კლომეტირებით დამორბული სამშობლო, მაგრამ სინამდვილეში
 - ყოველთვის მშობლიურ ერთან მყოფი, არ შეგვიძლია, ღღეს მუხარებით და-
 - თაღბულერს ზურგი შევაქვიოთ და კომუნისტური ელიფის ოჯახებიდან
 - კაპრიზების სახით ამოშორებულ სინხლიან ცოცვებს გადავფაროთ
 - ჩვენი ეროვნული-პოლიტიკური მგლოვიარობის თაღი, განსაკუთრებით, იმ
 - დროს, როდესაც ელიფურ ამორალიზმის ჭაობიდან ამოცივიცივებული ბორც-
 - ლობის გამსახიერებელი მამები მოხამართლებათ გვეცილებიან და
 - ერს სამშობლო ღღეფის ბრალდებით სვამენ სახამართლო სვამე.

რადმრხთა სავმარისი არ აღმჩნთა გაბორცვებული კომუნისტური
 - ხანოვნიკებისათვის; საჩქაროთ უხმეი, ყალბურისაგან სავანგებოთ
 - მემდგარ რაშმს, რომელმაც უღანამაულა მგზავრების გაყლეფაში
 - მოიკლა თავის ხალხსტური ყინი და ხურვილი.

კომუნისტური ხანოვნიკები თავიანთი ყალბებით კავობრობის
 - მხჯავრს ვერ დაემალეზიან, მხჯავრღებლობა მაშინ, ქართული ერის
 - ისტორიული მოვალეობა იქნება.

ყურნალ "აკვეთლის საქართველოში არსებული ცერორის ყურალღებან
 - ამახვიღებს, თითქოს "საქართველოს კომუნისტური პარტიის ძთავარი მღი-
 - ვახი ელ. შევარდნამე სამჯერ გაღურჩა თაღანხმანს ამუკანსქქნელ თეხს",
 - ჩვენ ხელუხლბლად ვყოვებთ ყურნალისცი ამ იღუზიანს, მხოლოდ განმარტფ
 - მზსათვის ვიფყვიოთ: ორიოღე სიფყვას. ქართული დემოკრაციია თავისუფღებ-
 - ისათვის ბრძოღების ყოვეღვარ მომენფში, ცერორის კაფეგორიული წინ-
 - ამღღევი იყო, უღავო ჭემმარციეება ღღეხავ ეხ ერის შეგენბამი, მი-
 - თუმეფეხ ბოღმევიკური რეყიმის სინამღვიღემი თურა გაუმართღებელ მე-
 - ღღეგებს იღღევა. საქართველოს ეროვნული დემოკრაციია ათუღიწღების
 - მხვღღელობაში იბრძოღა მშობლიურ სოვიალ-დემოკრაციულ პარტიასთან ერთად
 - და ყოველთვის მათი გამაჯვების თავღები იყო უარყფა, ყოვეღვარი ხახ-
 - ცერორისა, რომღღევი პირველ რიგში თვით მებრძოღის ვაყვანური ღღინების
 - უარისმყოფელი და დამამღირებელია.

ოკრიტღღღისოვილისცი
 =====

"ივერია" (პარიზი) და დიდი ილია

დღეს ქართველი ერთ-ერთი ფიქრობს და ერთს გრძნობს, ერთს ხელავს და ერთი ეხმის - საქართველო. ეს ბუნებრივია. მიხთვის მთელი მსოფლიოს ბენჭრია საქართველო; ჩვენი ერის ინჭერესია საქართველოს განთავი-სუფლება; სხვას არა-რას შეუძლია დღეს ჩვენი გულის ამოძრავება. მაგრამ ყოველივე ეს არ უნდა იყოს ფიქრები; ეს არ უნდა იყოს მძრალი ოგნება, სულის კვნება, თორიული მსჯელობა. ეს უნდა იყოს პოლიტიკა მკაცრი რეალისტიკისა, პოლიტიკა საქართველოს დამოუკიდებლობის აღდგე-ნისა, და ერთხელ და სამუდამოდ უზრუნველყოფა იმისა, რომ საქართველო მემოზელ სახელმწიფოებთან მუდამ დარჩეს კარგ განწყობილებაში.

უწინააღმდეგარა "ივერიის" ზნ-ე ნომერში (პარიზი) გამოქვეყნებულა წერილი "მიხეილ ჯავახიშვილი - ილიას კვალზე მავალი და მიხი ბელის ზიარი". მე ვფიქრობ, ჩვენი ემიგრაციაში მცხოვრები მწერ-ლები თუ ყურნალისეები ვერ შევძლებთ შეხაფერიხად დავაფახოდ დიდი ილია ჭავჭავაძე. თვით ჩვენს წანჭულ საქართველოს მწერალთა კავშირს შეუძლია შეხაფერიხად დავაფახოს იგი, ვინაიდან ვერც იხინი ბედავენ სრული ჭემმარიფებით აწერონ და გამოსწენ ჩვენი კლასიკური მწერლე-ბის ილიას, აკაკის, ვაფას, ყაზბეგისა და ბევრი სხვას ნაწარმოე-ბნი; მწერლებისა, რომლებიც განისვენებენ ქართველი ერის პანთე-ონში მთაწმინდაზე .

მეორე მსოფლიო ომის წინ, 1934-35 წლებში შეხდგა საბჭოთა კავშირის მწერალთა ყრილობა, რომელმდღაც დახასწრებლად ჩავიდა საქართველოს მწერალთა კავშირის დელეგაცია მოხკოვში, მაღაქია ცრომელეიძის მეთაურობით. ამ დელეგაციაში შელიოდა ავადემიკოსი ინგოროყვა, ბეხარიონ ტლენცი და სხვები. მწერალთა ყრილობის გახ-სნის ერთი დღით ადრე, სჯალინმა დაიბარა საქართველოს დელეგაცია და გაეცნო დელეგაციის ყრილობაზე წახაკითხ მოხსენებას, რომელმდღც არ იყო ნახსენები ილია ჭავჭავაძე. სჯალინს აფხსნეს, რომ საქარ-თველოს ახალგაზრდა მწერლები არიან მველი მწერლების წინააღმდეგი ,

ვანსაკუთრებით არ უნდათ იღია ჭავჭავაძის მოგონებამ. სჭაღინმა ვი მოითხოვა მოხსენების გადაკეთება და მასში შოთა რუსთაველის, იღია ჭავჭავაძის, ავაკი წერეთლის, ეგნაჯე ნინოძის, ვაჟა-ფშაველას, ალექსანდრე ყაზბეგის და სხვების შეჭანა. იმავე წელს, სჭაღინის მოთხოვნით, თბილისში რუსთაველის თეატრში, ლავრენცი ბერიამ გააკეთა მოხსენება იღია ჭავჭავაძეზე, რომელიც მან დაახასიათა როგორც ღიღი მწერალი. ეს ვერ მოითმინა ფილიპე მახარაძემ და ბერიას

მიამახა, გვეყოფა ამდენი გადაწყვეტილი ქება-ღიღება იღია ჭავჭავაძისთვის. როცა ბერიამ დაუძახა ენა ჩაიგდე ნუ ბლუყუნობო, ფილიპე მახარაძემ დაჯოვა კრება.

აი ამ ღიღიდან მიიწვა ხაშურაღება ქართულ მწერლებს

ქვერათ იღია ჭავჭავაძეზე. აა ახლა რომ იღია ჭავჭავაძე აღსდგეს და ჩაიკითხოს პარიზში განმთავალი უტრნაღი "ივერია" აღბათ, იუ-ყოლა:

აა აქვიღუმო, ააკი დამანემეტ მე; ჩენი გაჭუთის რუღაქორაღ მიხეღს ჯავახიშვილი დავჭოჯე. აა ახლა ვი თქვენ უნდა წეროთ იმის მესახებ, თუ როგორ უნდა აღაღვიწოთ ხაქართველოს დამოუტღებლობა. 26 მაისი ხომ მოგვათ ახალმა თამბამ! აი, ეს დავარგული თავისუფლება გაიხაღეთ თქვენ მთავარ თემად და მახებე წერეთ. გაერთიანდით იხე, როგორც ეს მიხდა 1918 წელს, 26 მაისს. აღსდვა მთლიანი ხაქართველო 117 წლის უხეო ბაგონობის შემდეგ. აი ეს არის პაჭროოჭობა.

ახლა ჩვენ გადავხედოთ თუ როგორ წერენ იღია ჭავჭავაძეზე ხაბჭოთა ხაქართველოში. 1954 წელს თბილისში გამოიწვა ვინმე ა.თავაძის 150-გვერდიანი წიგნი ხათურით "იღია ჭავჭავაძის მებედლე-ბანი". ამ წიგნის ავტორის მიგანი სხვა არაფერია თუ არა იღია ჭავჭავაძის ანჭი-ქრისციანად გამოყვანა. სხვა სიჭყვებით რომ ვთქვათ, ამ წიგნის ავტორს სურს იღიას გაურჯუღობა, გავომენიხებ. თავამის აზრით, იღია ჭავჭავაძე აღამიანის მოქმედების გაგებისა და შეფახების ხაკითხში ქრისციანობის ხაწინააღმდეგო თვაღხაზრისს იგავს (გვ.15). თავამუ იშველიებ

ციჭაჭებს მარქისს, ეგეღის და სხვების ნაშრომებიდან, აგრეთვე თვით იღიას ციჭაჭებს

იყენებს ისე, რომ მკითხველს თავადის კეთილ-ხინდისიერებაში ეჭვიც არ შეეპარება. შემდეგ თავადე ახეთ დახვეწას აკეთებს: ილია ჭავჭავაძე ათეისტური და მატერიალისტური ეთიკური მოძღვრების პრინციპებზე ღვას. თავადე ერთი ხელის მოხმით ცდილობს ილია უღმერთო ათეისტის სვამზე დაახვეწოს.

გამოვიდა მეორე ავტორის - პ. რაჭიანის ოხხას-გვერდიანი წიგნი, თბილისში, იმავე 1954 წელს, ხათურით: "ილია ჭავჭავაძის ფილოსოფიური და ხოციალურ-პოლიტიკური შეხედულებანი". ეს ავტორიც ისე თვითნებურად იხილავს ილიას შემოქმედებას, როგორც თავადე. პ. რაჭიანი ერთგან ხაზგასმით აღნიშნავს: "ილია მატერიალისტურად წყვეტს საკითხს და თავის უმთავრეს ნაშრომებში იძლევა ბუნებისა და ხაზოგადობის მოვლენათა მატერიალისტურ ახსნას" (გვ. 66). ახეთი მოხაზრებებით არის მთელი წიგნი ხავესე.

ახლა, 1983 წელს, გამოვიდა პარიზში ფრნალ "ივერიის" შინ-ე ნომერი, რომელშიც დაბეჭდილია წერილი: "მიხეილ ჯავახიშვილი ილიას კვალზე მავალი და მიხი ბელის ზიარი", რომლის ავტორია მიხეილ ქავთარაძე. ფრნალ "ივერიის" 1917-1921 წლების ყველა ნომერი ჩვენი ერის იხტორიის მხოლოდ დამახინჯებული ცნობებითაა ხავესე. ჩემი პირადი აზრია, რომ ჩვენ არ შეგვიძლია ჯერჯერობით ჩვენი ერის 1917-21 წლების იხტორიის წერა იმიტომ, რომ ჩვენი ერი არის დაპყრობილი; და მაზე უნდა ვწეროთ ღღეს და უნდა ვეძიოთ იხეთი მახალბე, რომლებიც გამოგვადგება საქართველოს განსათავი-ხუცლებლად. რახან პარიზში გამომავალი "ივერია" წერს საქართველოს დამოუკიდებლობის პერიოდზე, - მექრთამეობა, უცოდინარობა, ხალხი შიმშილით კვდებოდა, ქურდობა და ხხვა - სწორედ ახე წერენ კომუნისტები დამოუკიდებელი საქართველოს შესახებ და დახმენენ, რომ მოველით და განათავიხუფლეთ ბურჟუაზიულ-მენშევიკური საქართველო. ერთი-და-იგივეს წერენ საბჭოთა საქართველოში გამოცემული წიგნები და "კომუნისტები" და ემიგრაციაში გამოცემული ფრნალი "ივერია".

ახლა შევეხეთ დამოუკიდებელი საქართველოს ერთ ძლიერ ძალას "სახალხო გვარდიას". ჰურმე სახალხო გვარდიელს ერთი წყვილი

პარიზული "ივერიის" მესამე ბრალდება არის ის, რომ თურმე მთელს ქართველ ხალხს თავი გამოუღაყენ მარქსის კავიჭალის კითხვით. აი, ახალი ცყემალი! მთელს საქართველოში მხოლოდ რამდენიმე კაცმა იცოდა მარქსის კავიჭალის შინაარსი და შეეძლო მისი გაგება. ეხენი იყვნენ მიხეილ (მიხაკო) წერეთელი, რომელმაც პირველმა თარგმნა მარქსის კავიჭალი ქართულად. დავით ონიასვილი, რომელმაც კავიჭალი თარგმნა 1928 წელს თბილისში. ხეიო ღვედარიანი, კ. ანდრონიკაშვილი, ლადო ახმეტაშვილი. იყვნენ ახალგაზრდები, რომლებიც კარგად იცნობდნენ მარქსის კავიჭალს: დავით ყინასვილი, დავით ლომთაძე, მიშა ჩაჩუა, მიშა ჩოგოვაძე, მიშა კვაჭაშიძე.

მე პირადად პარტიაში შევედი 1907 წელს და დავლილი ხალამოობით სახალხო კურსებზე ჰიათურაში. ეს წერა-კითხვის საშოგადოების მიერ მოწყობილი იყო. ჩვენ გვასწავლიდნენ ქართულ ენას ცნობილი კარგი ქართულის მასწავლებელი ივანე გომელაური, ნესტორ კიკაჩიძევილი, ალექსანდრე მდთაიძევილი. არავითარი ინტორიული მაცერიალიზმის სახელი არ ვანიგონია.

ერთს ვიყყვი: როცა 1903 წლიდან მენშევიკები და ბოლშევიკები დავობდნენ, მაშინ მოყავდათ ციჭაჭები მარქსის კავიჭალიდან. მაგრამ, ვფიქრობ, არც იმათმა იცოდნენ მარქსის კავიჭალი. საქართველოში არ იყო, არ არსებობდა მენშევიკი. ჩვენ ვიყავით უმრავლესობაში. მენშევიკები იყო რუსეთში. საქართველოში კი იყო ნამდვილი ევროპული სოციალ-დემოკრატიული პარტია, ე.ი. სოციალდემოკრატიული მიმდინარეობა, როგორც არსებობდა გერმანიასა და ავსტრიაში. და ამ გზით დავამარცხეთ ჩვენ საქართველოში ბოლშევიკები.

რა შეეხება მიხეილ ქავთარაძის აზრებს "კვაჭის" შესახებ, კვაჭის დამოუკიდებელ საქართველოში შემოვიღეთ საბჭოთა რუსეთის ოთხი არმიით და დავიკვირო 1921 წლის თებერვალ მარტში. ნუ ვჩქარობთ, ყველაფერს ინტორია არ დავივიწყებ.

აქ, ემიგრანტიაში კი, ჩვენ სათუთად უნდა შევიინახოთ ჩვენი ქართული სათვისტომო, ქართული წმინდა ნინოს ეკლესია და

უზბოეთში გავიწინოთ საქართველოს, ქართველი ერის მეგობრები, და გავიწინოთ ვაჭებისაგან. მოგვემაყუენ ახალი ვაჭები; შირში გვიწინიან და ზურგს უკან იმალებიან.

მე შირაღათ რაც შემეძლო თავი არ დამიშოგია; ვინავლი ჩვენ ქვეყანას. მე არ გამხსენებია მარქსის კავიყალი, რონა 1917 წლის 12 დეკემბერს თბილისის დღი არხენაღივილეთ. ვიყავი ერთგული ჩვენი ქვეყნის ხალააჯოზე; ვაგრძელებ, შეძლებისდა გვარად, დღესაც. ჩემი ოჯახი, ცოლ-შვილი გავანადგურე ჩვენი ქვეყნის განთავისუფლებისათვის ბრძოლაში; ჩემი უფროსი ძმა დომენტი დამიხვრიცხე 1937 წელს; ჩემი ორი ბიძაშვილი - გრიგოლი და ვლადიმერიც დაბიხერიც იმავე წელში. უბედურება ის არის, რომ ახლა, იქ, საქართველოში ვერ ვღებულობთ მონაწილეობას ჩვენი ერის გახატარში და ბრძოლაში.

გაუმარჯოს ჩვენს სამშობლოს! დიდება და ცხინება, ვინც თავი მესწირა ჩვენი ქვეყნის ხალააჯოზე საქართველოს თავისუფლებას; დიდება და გამარჯვებანი მათ, რომლებმაც ჩვენთან საქართველოს განხატავისუფლებლად!..

გემო-იმერელი, ძველი ემიგრანტი.

პარიზი-1984 წელი.

საბჭოთა რუსეთში მოგზაურობასთან დაკავშირებით, პრეზიდენტ ფრანსუა მიტერანს საქართველოს სოც. დემ. მუშათა პარტიის საზღვარ-გარეთელ ბიურომ გადახცა მიმართვა, ცნობა-შეფუძინება საქართველოზე, რომლის ანლხ გთავაზობთ გახანციობათქვენ პატივ ცემულო ძვირფასო მკითხველნო.

"ჩ. დ-ის" რედაქცია.
=====

LA GÉORGIE

(Sa situation politique et économique)

I. — APERÇU POLITIQUE.

UN PEU D'HISTOIRE

Parmi les Etats, incorporés par la force dans l'Union des Républiques Socialistes Soviétiques, se trouve la GEORGIE.

C'est un ancien pays. Il existait déjà comme Etat plusieurs siècles avant notre ère et, malgré les innombrables invasions de son territoire par les grands conquérants étrangers, le peuple géorgien a conservé intacts, jusqu'à nos jours, tous les attributs d'une nation contemporaine : ses qualités physiques et morales, sa langue et sa culture nationale, son territoire et ses ressources matérielles, ses aspirations à la vie libre et sa capacité à s'organiser dans la communauté politique.

Pendant 117 années, la Géorgie vécut sous la domination russe. C'est en 1918 que le peuple géorgien rejeta la domination de la Russie et proclama son indépendance politique, cette fois-ci, sous forme d'une République démocratique. Ainsi, par cet acte, la Géorgie ne commença pas une vie nationale nouvelle, mais rétablit simplement son existence politique indépendante, interrompue au commencement du XIXe siècle par la Russie Impériale : celle-ci annula en 1801, unilatéralement, le Traité « d'alliance et de protection » conclu en 1783 entre l'Impératrice de Russie Catherine II et le Roi de Géorgie Héréclé (Iraclý) II, et annexa la Géorgie purement et simplement.

Une telle violation flagrante du traité et l'imposition des lois et des mœurs étrangères au pays occupé par la force, suscitèrent de grands mécontentements et plusieurs insurrections du peuple géorgien contre les Russes. C'est pourquoi le rétablissement de la liberté politique et l'indépendance nationale de la Géorgie, proclamés le 26 mai 1918, étaient la conséquence inéluctable de toute l'histoire et du passé de ce pays. Le peuple géorgien accueillit l'indépendance politique avec le plus grand enthousiasme.

L'INDEPENDANCE DE LA GEORGIE, LA RUSSIE ET LES PUISSANCES ETRANGERES

La République Géorgienne fut reconnue, comme Etat indépendant **de facto** et **de jure**, par la Grande-Bretagne, la France, l'Italie, la Belgique, le Japon (Conseil Suprême des Alliés), l'Allemagne, la Turquie, l'Autriche, la Pologne, la Roumanie, le Mexique, l'Argentine, Haïti et autres Puissances, parmi lesquelles **la Russie Soviétique elle-même**.

Dans ce traité conclu avec le Gouvernement de la République Géorgienne, le 7 mai 1920, le Gouvernement de la Russie Soviétique déclarait notamment :

« La Russie reconnaît sans réserve l'indépendance et la « souveraineté de l'Etat Géorgien et renonce de plein gré à « tous les droits souverains qui appartenaient à la Russie à « l'égard du peuple et du territoire géorgien. » (Art. 1er) ... « La « Russie s'engage à renoncer à toute intervention dans les « affaires intérieures de la Géorgie (Art. 2.) »

La plupart des puissances étrangères, y compris la Russie Soviétique, étaient dûment accréditées auprès du Gouvernement géorgien et réciproquement.

L'activité de la République géorgienne pendant les trois ans de son existence comme Etat indépendant, fut considérable. La Constitution écrite, adoptée par l'Assemblée Constituante élue par le suffrage universel, était dirigée vers l'organisation du pays à la manière de la démocratie occidentale.

La Constitution de la Géorgie garantissait pleinement la liberté politique ainsi que tous les droits de l'homme et du citoyen déclarés auparavant par les grandes révolutions et confirmés de notre temps par la Charte des Nations Unies.

L'Administration des provinces jouissait en Géorgie d'une autonomie large dans les affaires locales ; la Constitution accordait l'égalité de droit aux minorités nationales dans tous les domaines de la vie politique et créait les conditions pour le développement social de toute la population ; elle envisageait la plus vaste législation sociale. La réforme agraire, dotant les paysans des terrains en propriété privée, fut adoptée par la loi et appliquée effectivement ; l'Armée Nationale fut organisée ; l'Instruction des jeunes gens devenait obligatoire ; l'Université géorgienne et les institutions pour l'enseignement technique furent créées, etc.

Ainsi, pendant les trois ans de son existence indépendante, la République Géorgienne réalisa toutes les conditions du régime démocratique à l'intérieur du pays et tâcha de renouer les relations normales et de bon voisinage avec tous les pays étrangers, la Russie y comprise.

La Géorgie indépendante réussit à organiser la vie nationale renouvelée, sans avoir reçu aucune aide étrangère et sans contracter aucune dette, ce qui est rare dans la vie d'un peuple au début de son organisation en Etat indépendant : la première guerre mondiale n'étant pas terminée, la Géorgie se trouvait privée, jusqu'au dernier moment de son indépendance, des relations normales avec les pays d'Europe et d'Amérique, seuls capables dans ce temps-là de lui fournir les capitaux et l'aide technique indispensable.

OCCUPATION DE LA GEORGIE

Toutefois, le 11 février 1921, sans déclaration de guerre et sans qu'aucun grief sérieux soit formulé par le Gouvernement de Moscou — qui d'ailleurs restait toujours lié avec la Géorgie par le traité du 7 mai 1920, ci-dessus indiqué — les troupes soviétiques envahirent la Géorgie et après une résistance acharnée, d'environ six semaines, l'occupa.

Le Gouvernement National légal de Géorgie, ayant reçu le mandat de l'Assemblée Constituante (lors de sa dernière séance à Batoum, le 17 mars 1921) de continuer à défendre les droits du peuple géorgien à l'étranger, devant le monde civilisé, quitta son pays.

Le cas de la Géorgie fut le premier exemple retentissant de la violation, par le Gouvernement Soviétique, du traité par lequel il avait solennellement reconnu le droit d'un

petit peuple à sa vie indépendante et souveraine. Malgré le crime flagrant commis contre la nation géorgienne, le Gouvernement de Moscou continua sans vergogne à propager comme un de ses principes fondamentaux « le droit de tous les peuples à disposer librement d'eux-mêmes », etc.

Le temps passait. Au fur et à mesure que le Gouvernement Soviétique se consolidait à Moscou, le sort de la Géorgie était suivi non seulement, partiellement, par la Pologne, la Finlande, et, pleinement, par les petits Pays Baltes — pays issus de l'ancien Empire russe — mais aussi par plusieurs Etats de l'Europe Centrale et Orientale... Cela se passait après la deuxième grande guerre. Cependant, la Géorgie ne se soumit pas. La lutte pour sa libération recommença avec tout l'acharnement et toute l'expérience en la matière, fournie au peuple géorgien par la résistance séculaire contre la domination de l'ancienne Russie.

Le peuple géorgien montra son intransigeance complète envers le pouvoir d'occupation : par des protestations verbales dans les réunions publiques ; par des tracts et journaux clandestins ; par des pétitions aux congrès internationaux ; par les démonstrations ouvertes dans les rues et les places publiques ; par les grèves des ouvriers ; enfin, le peuple désespéré se souleva plusieurs fois, armes à la main. La révolte la plus importante fut celle de 1924. Ces soulèvements furent suivis par la terreur, par les fusillades des insurgés et des innocents et par les déportations de dizaines de milliers de nationaux géorgiens dans les pays lointains...

LA QUESTION GEORGIENNE ET LES PAYS LIBRES

L'occupation de la Géorgie par les armées soviétiques et la situation créée en Géorgie par les occupants furent condamnées par l'opinion publique du monde entier : par les Congrès internationaux, par les Gouvernements des différents pays, dans les délibérations des Parlements, dans la presse libre, etc.

Les différents hommes d'Etat illustres comme MM. Raymond Poincaré, Edouard Herriot et Pierre Renaudel (France), Emile Vandervelde et Louis de Brückère (Belgique), Ramsay MacDonald et Philippe Snowden (Grande-Bretagne), Giuseppe Motta (Suisse), Dean Achison (U.S.A.) et beaucoup d'autres, ont flétri l'acte d'occupation de la Géorgie par la Russie soviétique et ont exprimé leur sympathie, de la tri-

bune parlementaire et de la Société des Nations ou autrement, envers la Géorgie captive.

Plusieurs Gouvernements étrangers retardaient la reconnaissance du Pouvoir soviétique sur le territoire géorgien. C'est ainsi, par exemple, qu'à la Conférence de Gênes (1922) on refusa d'admettre le Commissaire des Affaires étrangères soviétiques russe (M. Tchitcherine) comme représentant de la Géorgie. M. R. Poincaré, Président du Gouvernement français, disait à ce sujet à la Chambre des Députés (le 2 juin 1922) que le Gouvernement français « ne saurait admettre de traiter aujourd'hui une question de cette nature avec les représentants du pouvoir de fait qui a chassé de Géorgie le Gouvernement régulier ».

La France conserva la Légation de Géorgie à Paris avec toutes les prérogatives diplomatiques, comme la représentation légale de la Géorgie, jusqu'en 1933, c'est-à-dire pendant douze ans après l'occupation de ce pays par les forces soviétiques et pendant neuf ans après la reconnaissance par la France du Gouvernement de Moscou (1924).

La situation de la Géorgie, après son occupation, attire, entre autres, l'attention spéciale des hommes politiques des Etats-Unis d'Amérique. Le Gouvernement des Etats-Unis n'avait pas pris part à la décision des autres grandes Puissances (Conseil Suprême des Alliés) le 27 janvier 1921, lorsque celles-ci reconnurent « de jure » l'indépendance de la Géorgie. Quelques semaines après, la Géorgie était déjà occupée ; les Parlementaires américains trouvèrent opportun d'évoquer la cause géorgienne en 1926. Notamment, le 1er et le 2 avril 1926, la Commission des Affaires Etrangères de la Chambre des Représentants, sous la présidence de Mr. Stephen G. Porter, s'occupa de la question géorgienne afin de présenter une « joint-résolution » demandant le vote d'une loi « pour que soit donné au Président le moyen d'envoyer au moment opportun un représentant diplomatique auprès de la République Nationale Géorgienne ». Les différents rapports sur la situation de la Géorgie furent alors entendus avec grand intérêt et sympathie, et tous les documents, concernant la Géorgie, présentés dans la Commission furent imprimés et édités par l'Imprimerie du Gouvernement à Washington, en un volume spécial.

Parmi les innombrables résolutions adoptées par les différentes organisations internationales, protestant contre l'occupation de la Géorgie, nous indiquerons celles :

— de l'Union Internationale des Associations pour la Société des Natoins dans ses conférences de 1921, 1932 et 1934 ;

— du Congrès Universel de la Paix en 1936 et 1937 ;

— de l'Internationale Ouvrière Socialiste, qui, dans un manifeste publié en 1924, disait notamment :

« Il y a soixante ans, le symbole du droit des peuples
« de disposer d'eux-mêmes était la revendication d'indépen-
« dance de la Pologne. Cette indépendance est établie ;
« aujourd'hui, nous nous conformons à ce principe de l'In-
« ternationale, en réclamant le droit de libre disposition pour
« la Géorgie, symbole de tous les peuples soumis au régime
« de la force. »

La troisième Assemblée de la Société des Nations, en 1922, adopta, à l'unanimité, la résolution suivante :

« L'Assemblée de la Société des Nations, ayant consi-
« déré la situation de la Géorgie, invite le Conseil à suivre
« avec attention les événements dans cette partie du monde,
« de manière à saisir les occasions qui pourraient se pré-
« senter d'aider, par des moyens pacifiques et conformes
« aux règles du droit international, au retour de ce pays à
« une situation normale. »

La cinquième Assemblée de la S.D.N., en 1924, confirma cette résolution, à l'unanimité.

Après la deuxième grande guerre (1939-1945), le sort de la Géorgie fut partagé par plusieurs Etats ; c'est pourquoi l'intérêt de l'opinion publique mondiale est attirée actuellement par la situation générale. Mais la lutte ardente du peuple géorgien pour sa libération continue ; il ne manque aucune occasion de manifester son mécontentement contre les occupants : la jeunesse géorgienne, par exemple, a largement profité, au printemps de 1956, du procès de la soi-disant « déstalinisation » pour montrer sa haine contre la domination de Moscou ; cela coûtait au peuple géorgien des centaines de tués et des milliers de déportés. La lutte continue.

III. — CONCLUSION.

Le peuple géorgien se trouve toujours, depuis l'occupation de son pays, dans une situation pénible : son économie nationale est adaptée et utilisée pour les besoins du Grand Empire soviétique ; les recettes et les dépenses publiques de la République géorgienne sont dirigées d'après les plans et les indications du pouvoir de Moscou ; l'éducation de la jeunesse et l'instruction publique sont dominées par la glorification de l'activité des Russes et, surtout, du parti communiste. Dans ce but, on falsifie l'histoire, on cache la vérité de la génération présente et future, on anéantit les vestiges et les témoignages du passé. Les déportations en masse de la population de son pays natal dans les pays lointains et de climat rude, deviennent les mesures habituelles, non seulement pour la punition des criminels et des « contre-révolutionnaires » politiques, mais aussi pour bannir les Géorgiens de leur fertile et beau pays, et les remplacer par la population étrangère, surtout par les Russes, des régions de l'U.R.S.S. beaucoup moins peuplées que la Géorgie.

C'est la plus grande tragédie que supporte le peuple géorgien ; les déportations de la population locale et l'immigration des habitants d'autre race, d'autre passé historique, de langue et de culture étrangères, etc., dépassent la russification du pays ; ces mesures menacent l'anéantissement complet du petit peuple, du peuple géorgien, qui a su conserver sa propre individualité nationale à travers les temps plusieurs fois millénaires. C'est un cri d'alarme au monde libre et civilisé : la Géorgie a vu passer sur son territoire les grands conquérants d'Orient et d'Occident, elle a vécu sous la tyrannie des despotes étrangers, mais elle n'était jamais menacée d'être disloquée comme Nation et anéantie physiquement. Devant pareille épreuve est placé actuellement le peuple géorgien : le Gouvernement de Moscou veut-il dominer la Géorgie en expulsant les Géorgiens de leur pays ?

Le crime commis par le Gouvernement de Moscou ne peut être effacé par la restauration des frontières de l'U.R.S.S.

existant en 1939, comme on le répète souvent dans les pays libres. Non, son crime est plus ancien : le Gouvernement de Moscou anéantit la vie nationale de tous les peuples de l'ancien Empire russe qui s'organisèrent après la Révolution de 1917 dans leurs propres foyers ; or, organisant la population de l'U.R.S.S. en seize Républiques soviétiques, le Gouvernement de Moscou, par ce fait même, reconnut la distinction nationale, sociale, culturelle, etc., existant entre ces différentes Républiques ; se basant sur ce fait, il admet même, par la Constitution, que chaque République soviétique pourrait se retirer, à son gré, de l'Union Soviétique (art. 14), bien que ce droit n'ait jamais pu être appliqué.

Les années passent ; mais les droits des peuples, qu'ils soient grands ou petits, européens ou d'autres parties du monde, ne peuvent être limités par l'espace du temps ; pour les peuples des pays occupés par la force, tous les moments sont propices pour réclamer leurs droits. Le peuple géorgien ne demande que cette justice : a) reconnaître que l'occupation de la Géorgie en 1921 était et reste un crime autant que l'occupation des autres pays, dits « satellites » de l'U.R.S.S. ; b) exiger l'évacuation de la Géorgie des forces étrangères-russo-soviétiques, et c) le rétablissement de ce pays dans ses droits, comme Etat indépendant, droits confirmés par la volonté du peuple géorgien (Assemblée Constituante), reconnus par les Puissances étrangères et fixés dans le Traité spécial conclu avec la Géorgie par le Gouvernement de Moscou.

Toute l'histoire de la Géorgie, sa lutte fervente pour la liberté, sa vie économique et culturelle, ses ressources matérielles, sa situation au point de vue du droit international, son existence récente comme République indépendante et, enfin, son occupation par les forces étrangères, après une guerre acharnée, justifie pleinement la position inconciliable du peuple géorgien avec son état actuel.

En dehors de la force brutale, il n'existe aucun motif qui empêchera à la cause géorgienne de triompher. L'Organisation des Nations Unies ou toutes organisations semblables ne peuvent, le moment venu, passer sous silence la question géorgienne ; leur décision, comme l'opinion publique du monde libre et civilisé, sera — le peuple géorgien en est convaincu — en faveur du rétablissement de la Géorgie en ses droits d'Etat libre et indépendant.

ქრისტეფორე იმნაიშვილი

სტუმრათ ამხანაგ ქრისტეფორე იმნაიშვილთან.
=====

1924 წლის 24 აგვისტოს აჯანყების სამოც წლის შეხრულგახთან დაკავშირებით ჩვენ ვეწვიეთ მის სურვილისდა თანახმად , ძველ სოციალ- დემოკრატიას, გურიის 1924 წლის სახალხო აჯანყების ერთ- ერთს მთავარ მეთაურს, და ხელმძღვანელს ამხანაგ ქრისტეფორე იმნაიშვილს ხახაუბროთ აგვისტოს ეროვნულ აჯანყებაზე. ამხანაგ ქრისტეფორემ, გურულთა ჩვეულ ზრდილობით მიგვიღო.

პირველი ჩვენი თხოვნა: მოეთხრო მას ჩვენთვის მისი ბიოგრაფიუ, რომელმედღაც სიამუფვნებით დაგვეთანხმა. მან გაგვიცხადა:დავიბადე 1890წ. სოფელ მუხუთში, მამა იყო რკინის გზის მოხამსახურე, ჩვენი ოჯახი იყო მრავალ რიცხოვანი, 5 ძმა, 3 და, 8 წლის შვედი ღანჩხუთის სამოქალაქო შკოლაში. 1905წელს და- მითხოვეს სკოლიდან, როგორც პოლიტიკურათ არა ხანდო მოწაფე. 15 წლის შვედი სოც. დემოკრატიულ მუშათა პარტიაში, გრიბა ურაცაძე ცნობილი პროპაგანდისტი, დიდი ორგანიზატორი და ნდობით აღჭურვილი, იყო ჩემი მასწავლებელი, მანჩამაბა პარტიულ მუშაობაში, მალე პოლიციამ ეჭვები აიღო ჩემზე, ჩემა ძმამ გაღამა- რჩინა დაფუხარებას, გამგზავნა ბაქოში, სადაც მოვეწყვე სამუშაოდ ქარხანაში ს. ორჯონიძე მსახურობდა ფერმლად, რომელმაც გამცნო კობა, ჩვენი პარტია ჯერ კიდევ არ იყო გაყოფილი, ერთ დღეს კობამ დამიბარა და მოხოვა, არა ლეგა- ლური პარტიის სტამბა გადამეცანა ბალახანაში, ეს დავალება ზ. თორღიასთან ერთად შევასრულე. ერთმა მეგობარმა თურმე ჯამუშაა გამცა, და დამაფუხარე და მაშინვე ბაქოს ციხეში მომათავსეს, სადაც დამხვდა ალიომა ჯაფარიძე, 15 დღის შემდეგ მოიყვანეს კობა, ვიყავით ოთხი ქართველი, ერთად ერთ საკანში.

ციხეში ერთი წელი დავყავი , გაღამასახლეს ბაქოდან, უნდა გამოვცხადებულყავი ქუთაისში, შემდეგ მშობლების ნახვის ნება დამრთეს, დიდი და ხმარება გამიჩინა ომურგეთის მაზრის უფროსმა გენ. ივანე ჯაფარიძემ(გარდაიცვალა ემგრანიაში პარიზში, რომელმაც დიდი პატივისცემით ვიგონებ ყოველთვის)- რომელმაც უბრძა- ნა ღანჩხუთის რეაქციონერ პრისცავს კუხალიშვილს ამ კაცს ხელი არ ახლოო, წაიკითხა ბრძანება, და გაბრაზებულმა შემომიყვირა, "შენ აქ კი არა ირკუცვიდი უნდა იყოო, მხოლოდ გაფრთხილებ აქ ბაქოს ამბები არ დაიწყოო"

წაველი ბათუმში დაკავშირდი გიგო ანჯაფარიძეს, ჩაქვი მოვანყვე ორგანიზაცი- ები, 1916 წელში, მოვანყვეთ პირველი დიდი გაფიცვა, მოვითხოვდით 15-16 სა- ათის სამუშაო დღის მაგივრათ 8 საათის სამუშაო დღეს, პოლიციამ აქაც დამი-

წყობილად, ამხანაგების დახმარებით დავსწოვე ბათუმი, ჩამოვედი ლანჩხუთში, დამავაძვირებ თოფილი მუხამაშურიანთან, უაღრესად სპეციალი, და დიდი მებრძოლი რევოლუციონერი, რომელიც იყო აჯანყების ხელის ჩამდგმელი. (გარდაიცვალა პარიზში) მოხდა რევოლუცია, შემოგვეხივნენ თათრები, შევქენით რაშმები და პირველი ბრძოლები მივებეთ თათრებს, მათ დაიკავეს ბათუმი და მოადგენ ომურეთს. ამ ამბებზე მე ვწყვეტ ხაუზარს, რადგან იხტორია უფრო ვრცლად მოგვიხირობს და ამუქებს ამ გარემოებათა აღწერილობას.

შევქენით გვარდია, ვ. ჯუღელის მეთაურობით, ავიღეთ არხენალი, თბილისის არხენალის ალბაში დიდი როლი ითამაშა მუშებმა.

ეხლა მთავარი კითხვაა, როგორ ეწყობოდა აჯანყება?

პასუხი: ალარ შეგვიძლიან აწვანათ გვეუბნევა ხალხი, ვ. ჯუღელი ჩამოვიდა ხაფრინგეთიდან, ჩვენმა ვაჟებმა ის მოიყვანა ხაილუმო ბინაზე, სპეციალურ დანიშნულ კრებაზე მან გაგვიხსნა "თქვენ არ გაქვთ ხაკმათ იარაღი, ნუ გგონიათ, და ნუ გაქვთ იმელი ვინმეს დახმარების, თუ ერთი თვე შევძელით გაძლება მაშინ შეიძლება ვინმე დაგვეხმაროს, ეხლა მე უხათუთ უნდა დაუკავშირდე ქაქუცა ჩოლოყაშვილს, დრო ალარ ითმენსო" ჩვენ მას გავაწვანეთ მებრძოლი, რვა დღის შემდეგ ის დააწყეს ხალხს, შედეგი ყველამ იცით.

აჯანყება მაინც მოხდა, ეს იყო ხალხის გულიდან ამოვარდნილი ქარ-ფეხილი, რომელსაც ვერავითარი ძალა ვეღარ შეაჩერებდა.

დამარცხდა აჯანყება? არა აჯანყებამ გაიმარჯვა, რადგან ჩვენ დავამარცხეთ ადგილობრივი ხელის უფლება, იხინითიქმის ყველგან მაშინვე ჩაგვბარდენ, ჩვენ დავამარცხა კვლავ ბლიერმა უცხო ძალამ და არა ქართულმა ბოლშევიკურ ხელის უფლებამ. იმულებით დავსწოვე ჩემი სამშობლო, ოჯახობა კი დამედუშა ვინ იცის როგორ წამებაშიდ ციმბირში ნაღვლიანად გაბზარული ხმით დაამთავრა ხანდაზმულმა სამშობლოსათვის მებრძოლ ამხანაგმა.

დახანრულ კიდეც ერთი შკითხვა - ხომ არ იცნობთ ბაჭონ ალ. ხელხანიშვილს, თუ იცნობთ რას გვეყვით მასზე და მის ახლად გამოქვეყნებულ მოგონებებზე? ამ შეკითხვაზე მან ღიმილით გვიპასუხებამდეგი ანდავით "ჩიფი ბღღვანათ არ ღირდათ" ხწორეთ, რომ მასზეა ზედ გამოჭრილი. დიდმა ქაქუცამ მას შუშუ შეარქვა ის მართლადვე შუშუ იყო, და შუშუთ დარჩა, ეხლა რომ მას დამბელი ალარ ჰყავს აიშვა და გაჰყვირიხს, "მე ვარ და ჩემინაბალიო", ის არახოლეს არ ყოფილა არც ვაჟკაცი და არც ნამდვილი მებრძოლი. აი მოკლეთ ჩემი პასუხი მასზე და მის ეგრეც წოდებულ მჭკნარ ჩრუ მოგონებებზე.

დახანრულ გეყვით, ჩემი სიგონების მანდაფი თავლება, და ჩემი თხოვნაა, დარჩით ერთგულნი ჩვენი ბრწყინვალე უფროსი თაობის, მორჩილი მსახურნი განაწამები ქართველი ერის, და მიჰმაბეთ ყოველთვის სამშობლოსათვის დაღუპულ გმირთა მადგაღლითებს.

მადლობის გრძობით დავემშვიდობებთ ჩვენ მას და ვუხურვით ჯანმრთელობა და ხანგრძლივი სიცოცხლე.

ვეხალმებით და ულოცა

ვთ დაბადების დღეს

ბაჭონ გოგი ნაკაშიძე ხ.

ძვირფასო ბაჭონო გოგი!

ოთხმოცდა ათი წლის წინად მოპრძანდით, თქვენ ჩვენ მშობლიურ დედა საქართვე-
ლოს მიწაზე, და იხილეთ სიღამაშით მოხილი თვალყუყუნა ხვთაებრივი ხამშობლო,
რომლის ხურათს და სიყვარულს სიამაყით აჭარებთ გულით თან ვით მანათობელ
მგეს.

თქვენ ორატორულ ნიჭს ,ვერ შეეხოს ხანდაშმის მსახვრალი ხელი-იგი მუდამ ჩვენს
ხსოვნაშია მარად უჭკნობი სიღამაშით გაბრწყინებული, გულწარმყვანი და მომხიბ-
ლავი. ზუნებამ თქვენ იმითაც გამოგარჩიათ , რომ გიბოძათ ღილი ნიჭი, და არა
ჩვეულებრივი სიწმინდისა დასიხალდავის ჭვალანჭი.

თვევენგან შორხაა და მიუღებელია სიმხალდე, ლაჩრობა, გლახის ცრემლები, შორს
მონობა მჭარვლის ბორკილი, თქვენ ნაკაშიძიანთ მჭერმეცყველობით ეუბნებით
ყველას, რომ ჩვენც დავიბადეთ თავისუფლად და გვხურს ვიყოთ თავისუფალნი.
ამ ქვეყანაზე თქვენ გყავთ თქვენდამი სიყვარულით, პატივის ცემით აღსავსე
მეგობრები, რაც უღიღები საუნჯეა ყველა ადამიანისათვის.

საქართველოს სოც. დემ. პარტიის საშღვარ გარეთელი ბიურო, და "ჩვენი ღრმმა"ს
რელაქცია ვეხალმებათ , მადლობის სიწყვით, როგორც უანგარო ღილ პატიოცხ,
და შეხანიშნავ პოლიტიკურ მოღვაწეს, კადურ- ვაცს, და ნამდვილ მეგობარს,
გიხურვებთ ღიღხინს, ღიღ- ხანს ჯანმრთელობის გაფურჩვენას , რათა კვლავ გე-
ნახოსთ თავისუფალ საქართველოშიდ უკვლავ 26 მაისის გამონათება.

ხ. ს. დ. საშღვარ გარეთელ ბიუროს და "ჩ.ღ"-ის
რელაქციის დავალებით:

ღევან ფალავა.

ერის წინაშე ვალდობილი

ოჯახი

როდესაც ერი ეროვნული თავისუფლებისათვის წარმოებულ ბრძოლაში ხანგრძლივი დროის განმავლობაში ჩამბულია, მაშინ ბრძოლები ეკიზოლების ხილრმეში წარმომართიან მამულიძვილები სამშობლო-
-სათვის თავგანწირულნი, რომლებიც მხოლოდ მცერთან ბრძოლაში ხელავენ და განივლიან ამ ქვეყნათ თავიანთ მოქალაქობრივ დანიშნულებას და აღ-
-ამიანურ მოვალეობას, ახეთი გაგება მათ უღებას ანიჭებთ, მოიპოვონ უკვლავება ეროვნულიგმირის სახელწოდებაჲ, ქართულ იხტორიის ყოველ ხანას ამშვენებს პლეაა ეროვნული გმირებისა.

ეროვნულ გმირ თა ხულები იბაღებიან, იბღლებიან ნათელი გახხივო-
-ხნებულ მშობლიურ ოჯახში, ერის ფანჯიკური ხიყვარულით შთაგონებულ-
-ნი ევლინებიან სამშობლოს ბრძოლის ველებს.

ყოველ ეპოქას თავის დროის იხტორიულ მხველეობასთან ერთად, მო-
-ულონელი ან უეგარი მრისხხანებაე ევლინება, ახეთ დროს ოჯახთა ხული-
-ხვევებში გაღვივებული პაფრიოფიზმი არავითარ წინამღვიღეობას არ ურიგება, მან კარგათ ივის ახეთი შემარიგებლობა ხინამღვიღესთან იქ-
-ნება ბროფება, როგორც ღალაფი სამშობლოსა და ოჯახის წრადიციებისა.

ჩვენ ხაუკუნეში ხაქართველოს ღმომორაფიას იხტორიამ ორი ხაკითხი არგუნა ბრძოლის ხაგნად, ეროვნული და ხოვიალური; იხ თავისი მშვიღობა
-მანიობის პოლიფიკის წარმოებით და ერის წარხული კულტურის ძლიერებით, მხოფლიო ღიპლომაფიის ხინამღვიღეში აღმოჩილა, მაგრამ წითელი რუხეთის იმპერიალიზმა, ჩვენი ხახიოფხლო ძარღვები გაღატრა, ღღეს მხოფლიოქ უპირებს წალეკვას კომუნიზმის დროშით.

ერის წინაშე დანიხვა ხაკითხი, ეროვნული თავღფვიხისა და თავი-
-ხუფლების აღღგენის გარღუავაღობისა, რომელიც უკვე მეშვიღე ათულ წელს ითვილს; ამ ხანგრძლივ ეროვნული ბრძოლების ეკიზოღებმა წარ-
-მოშვენ პაფრიოფული მებრძოლი ოჯახები და ამ ოჯახთა შორის მოჩინა-
-ვე ოჯახთა იხ, რომეღმცე წარმოშვა და აღბარდა გმირული აღნაგობით გამობრძმეღიღი ბერიშვიღეს მათა ღინახფია, ყოვეღგვათი რაღიღული მი-
-ღრეკიღებით.

ამ წლის აგვისტოში, ხოფელ ღვეიღში, პარიზის მახლობათ, ქართულ მაფტოში იქნა გაღახღიღი ერთ გმირთაგანოღმის ხუღის კურთხევის და მო-
-გონების წირვა- პანაშვიღი, რომელიც ახღახან გარღიცივღლა თავი ხამ-
-შობლოში, ციხე-ბანაკებში მრავალი წლის ყოფნის შემღღეა დახნეულბული.

ღღეს, არა თუ მარტო ხურვიღია ჩვენი, არამელ ვაღღებულება, მო-
-ვიგონით ღმერთისა და ხამშობლოს წინაშე იხ ოჯახი, რომელმაც კომუნის-
-ფური ჯაღათების და მჭარავაღთა ხელში, უძლიერეხი ნებხიყოფით გაღ-
-აიფანენ ყოვეღნაირი ფიზიკური ცანჯვა-წამება და ზნეობრვი ღამვირე-
-ბანი.

პატრიოტთა ღინასტიიდან უფროსი ძმა, კოყორის ფრონცზე, თავა-
 ცუცვის ბრძოლებში, შეეწირა სამშობლოს საუკუნო განსვენებით; მომლ-
 -ვენო ძმა, მურტე მსოფლიო ომის წინ, ლტოვილ თავმამულეთა მო-
 -რის კარგათ ცნობილი, როგორც პატრიოტი და მშრომელი აღამიანი, მან
 ომის დაწყებისთანავე გადალახა სამშობლოს საზღვრები, ქართველი
 ერის წინამძღოლის და პრეზიდენტის ნ. ყორღანიახ ეპისკოპოსი, რომელიც
 ერს, წინასწარ აფრთხილებდა, თუ ჩვენ სამშობლოში, კომუნისტურ მფარ-
 -ვალთა ცოცხალი ფარულ რეჟიმს შევვლიდა, ნაციონალური ძალმომრეობა, ახეთ
 შემთხვევაში გამოეჩინათ ყოველმხრივ წინდახედულება, არავითარი ფორ-
 -მალური თანგრძობის დემონსტრირებას ვი არ მოეხიონათ მათ მიმართ, და
 დარჩენილი ყვენი პასიური განწყობილებაში, რომ უკან მობრუნებულ გამ-
 -მაგებულ კომუნისტურ ხელისუფლებას თავის მურისძიებისათვის საბამი
 არ ქონოდა.

ამ ეპისკოპოსს მიჯანა სამშობლოში იმ დროს, როდესაც კომუნისტურ
 -რი საბჭოთა რეჟიმი პოლიტიკურ და სამხედრო კრიზისებ შორის ხუტს
 ღაფავდა, ერის მოქმედებისათვის გახთა რეალური სახელმძღვანელო, რო-
 -მელსაც იმ დროის ქართველმა მემკვიდრემ იხლორიისათვის ხაზი გაუ-
 -ხვა, ამ იხლორიულ დოკუმენტის პატრიოტულ და პოლიტიკურ ღირებულებ-
 -ას ერისათვის, იდეოლოგიურათ ორ თანაბარ მფარველ დიქტატურის შუა
 მოქმედებასთვის.

მას ვი, ქერილობის სახით ეს წინამორბედობა დაუჯდა 27-წლის
 ყოფნა-ხეციალი ციხე-ბანაკებში.

მესამე ძმა, მღვდელ და ძველი ქართული ლიტერატურის მეცნიერთან
 ფერადებთან ერთად ნაციონალისტების ჯალათურმა ხელმა იმსხვრეულა ფამისტურ
 კონც.-ლაგერში.

მეთხე ძმა პატრიოტთა ღინასტიიდან გახთა მსხვრეული გერმანელთა
 სამხედრო ცყვეთა ბანაკების მხედური რეჟიმიხა...

პატრიოტ ძმათა და, სავამომძიებლო ოთახში, საშინელი დაუნდობელი მხ-
 -ვედურიცება-წამების შემდეგ საკუთარი ხელით დაახვრჩენ და ამით და-
 -იშობინენ თავიანთი ხადისტური ვნება,

ეს ხურათი იმდენად ძლიერი შემზარავი გახტა თვით ცნობილ ხადი-
 -ხტ რეკისტთა შორის, იხინიშობმხ შეიპყრო და ურთიერთშორის დაპრგენ
 აღამიანური ნდობის იმელი, რომელიც ხადისტთა შორის ბუნებრივი მოვ-
 -ლენა და მოითხოვენ სიკვდილით დახჯა უკვე განუკურნებელი ხადისტები
 და კიდეც მოყვანლი იქნა სიხრულეში.

ოჯახის დედა, რომელმაც სამშობლოს აუზარდა პატრიოტთა პლედა,
 განუხაზღვრელი ცანჯვა-წამების შედეგათ საბჭოთა ხოციალისტურ ბან-
 -აკებში დალია სამშობლოს თავისუფლებისათვის კურთხეული ხელი, და

პატრიოტ მანდილხანთა მოგონების პანთეონში ღირსეული ადგილი
 მოიპოვა, ერის გულში ვი უკვდავი ხხოვნა და სამარადისო პაცივის-

-ბემა • თანამემამულე.

სომხს სათვისტომოს თავჯდომარე ბ-ი გრ.კვარცხავა გვაფყობინებს, რომ ამა წლის 29 ივნისს უცერად გულის ავადმყოფობით 65 წლის ახაკშილ გარდაიცვალა სომხს ახალშენის აქციური წევრი შოთა ქურციკიძე.

დასაფლავებულ იქნა მონბელიარის ძმათა სასაფლაოზე.

საუკუნო იყოს ხსენება მიხი.

=====

ნებსორ (ინლიკო) პაპუაშვილის ხსოვნას.

=====

10 ხექცემბერს გულის ჭკვირილით მივაბარეთ ლევილის ძმათა სასაფლაოს კიდე ერთი კარგი ქართველი.

ინლიკო ხელ ახალგაზრდა მოხვდა ემიგრაციაში, უცხოეთში მან შექმნა მშვენიერი ქართული ოჯახი, ის იყო შეხანიშნავი მეუღლე, კარგი მამა, და იშვიათი მეოჯახე. მიხი მეუღლე გახლავსთ საქართველოში ცნობილ პოპულარულ ექიმ, პოლიტიკურ მოღვაწისა, და კრიტიკოსის აწ განხვეწებულ ივანე გომართლის ქალიშვილი. ინლიკო წლები განმავლობაში ერთგულთა მუშაობდა ქართულ სათვისტომოს გამგეობაში.

უღმობელმა სიკვდილმა მოგვცა მძიმე, და ხანგრძლივ ავადმყოფობის შემდეგ, მიხი მეუღლე შეხანიშნავი ქართველი ქალი და შვილები თავს დახტრიალებდენ, და უმხუბუქებდენ უკანახკნელ წუთამდე ავადმყოფობით გამოწვეულ ჭანჭავს, ჭკვირილებს და ხევლას.

ინლიკო დარჩა ერთგული შვილი თავისუფალ საქართველოსი, და წყვედა კრულვით იხსენიებდა ვინც მის სამშობლოზე მახვილ აწვდილმა მცრის ურღო შემოახია, და საქართველოს სიხსლი აწვიმა.

ვიზიარებ ქალბატონო ირა თქვენს, თქვენი შვილების, და ნათესავების ღიდ მწუხარებას, და გთხოვთ მიიღოთ ჩემი და ყველა ინლიკოს მეგობრების გულწრფელი სამძიმარი.

გამოსახთხოვარი სიწყყვა წარმოხტქვა სათვისტომოს თავჯდომარემ ბ-ნ თ. ნახყილაშვილმა.

საუკუნო იყოს ხსენება მიხი.

პ.ი.

"ჩვენი ღროშა"-ს 1984 წლის შემოსავალ -
გასავლის ანგარიში.

შემოსავალი: 1983-წლის ნაშთის რეპორტი 4551 ფრ.70 ს.+ 6046-ფ. 41
გასავალი: ჩჩ. ღრო-ის მაიხის № = 10. 598 ფ. 11ს.+50ლლლარი.
ხარჯები ის - 4. 551 - 70ს.
6046ფ. 41 ს.

სალაროში დარჩა: 6046 ფ. 41 ს. + 50 ლლლარი.
=====

შემომწირველთა სიის გაგრძელება:
(ფრანგულ ფრანკებში)

1. "ჩვ. ღროშის " შეგობრიხაგან	2905 ფრ. ₯- 50 სან.
2. ქრისტეფორე იმნაიშვილი	1000 - -
3. ახმათ ფალავა	500 - -
4. ხერგო ღონღუა	300 - -
5. მანია ყაველაშვილი	200 - -
6. ნათელა ყორღანიძე	300 - -
7. ხანდრო ბარათელი	391 91 --
8. შოთა შერეყიანი	200 - -
9. ჰავლე ვაშაძე	200 - -
10. თამარ ლალიძე	50 - -

	6046- 41 -
	=====

"ჩვენი ღროშა"-ს რედაქცია უღრმეს მადლობას
უცხადებს ყველას, ვისი კეთილშობილებით და მე-
ოხებით ეჟრნალი განაგრძობს არსებობას.
მასალები და ფულადი დახმარება უნდა გამოიგ-
ზავნოს შემდეგი მისამართით:

Pağava Levan - 3, Rue AdolpheCherieux

92130 ISSY LES MOULINEAUX

(Quelques donnees)

On sait que la Russie soviétique, violant le traité conclu à Moscou, le 7 mai 1920, avec la République géorgienne, a envahi cette dernière en 1921, et après une guerre acharnée de 6 semaines, l'a occupée militairement.

Les exécutions en masses ne sont désormais pour les bolcheviks que des faits divers, les tchekas et les prisons ne suffisent plus à contenir les prisonniers politiques.

M. Trotsky, alors commissaire à la guerre de la Russie soviétique, a résumé à sa manière, la terreur

Lors de son passage à Tiflis au début de l'année 1924, il a déclaré : « En 1922, Staline m'a dit : « Il y a lieu de retourner la Géorgie de fond en comble, afin de détruire en elle l'influence et la force du menchévisme. » Cette œuvre peut actuellement être considérée comme accomplie. La Géorgie a été suffisamment retournée... »

Hors commerce

საგარეო კავშირების მინისტროს ბიბლიოთეკის ბიუროს
Organe du Bureau à l'Étranger du parti Social-démocrate de Géorgie.

№ 103

Gérant : Pr. Intskirveli